

**საქართველოს მიერ ადამიანის
უფლებათა ევროპული სასამართლოს
გადაწყვეტილებების აღსრულების
სისტემური ანალიზი ზოგად
დონისძიებებთან მიმართებით**

**საქართველოს მიერ ადამიანის
უფლებათა ევროპული სასამართლოს
გადანწყვეტილებების აღსრულების
სისტემური ანალიზი ზოგად
დონის ძიებებთან მიმართებით**

თბილისი
2026

გამოცემაზე პასუხისმგებელი: თამარ ონიანი

აკრძალულია აქ მოყვანილი მასალების გადაბეჭდვა, გამრავლება ან გავრცელება
კომერციული მიზნით, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის
წერილობითი ნებართვის გარეშე.

ჯ. კახიძის ქ. №15, თბილისი, საქართველო
(+995 32) 295 23 53, 293 61 01
www.gyla.ge

© 2026, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

ს ა რ ჩ ე ვ ი

შესავალი	5
მეთოდოლოგია	7
ძირითადი მიზნები	9
ა. სიცოცხლის უფლება და წამების აკრძალვა	10
ბ. დისკრიმინაცია და არასათანადო მოპყრობა (სიძულვილით მოტივირებული ძალადობის, შეკრების თავისუფლების კონტექსტში)	11
გ. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (ფარული მიყურადების კონტექსტში)	11
დ. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (გენდერის სამართლებრივი აღიარების კონტექსტში)	12
ე. სისხლის სამართლის და სამოქალაქო მართლმსაჯულება	12
ვ. ადმინისტრაციული მართლმსაჯულება სამართალდარღვევის საქმეებზე	13
ზ. ექსტრადიციასთან დაკავშირებული საკითხები	13
თ. მოსამართლეთა დანიშვნა და დისციპლინური პასუხისმგებლობა	13
რეკომენდაციები	14
საქართველოს ხელისუფლების შტოებსა და ეროვნულ ორგანოებს	14
საქართველოს პარლამენტს	14
მართლმსაჯულების ორგანოებს	15
საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს	16
საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს	16
საქართველოს სახალხო დამცველს	16
საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციას	16
სახელმწიფოს ყველა უწყებასა და წარმომადგენელს	17
1. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების პროცედურების ზოგადი მიმოხილვა	18
1.1. აღსრულების სისტემა ევროპის საბჭოს ფარგლებში	18
1.2. აღსრულების სისტემა ეროვნულ დონეზე	20
2. სტატისტიკური მონაცემები აღსრულების პროცესში მყოფ საქმეებთან დაკავშირებით	22
3. ზოგადი ღონისძიებები	24
3.1. სიცოცხლის უფლება და წამებისგან დაცულობა (საპოლიციო ძალადობის, თავისუფლებააღკვეთილთა უფლებების დაცვის კონტექსტში)	24
ცინცაბაძე საქართველოს წინააღმდეგ	24
მახარაძე და სიხარულიძე საქართველოს წინააღმდეგ	26
3.2. სიცოცხლის უფლება და არასათანადო მოპყრობა (ოჯახში ძალადობის კონტექსტში)	28
თხელიძე საქართველოს წინააღმდეგ	28
3.3. არასათანადო მოპყრობა და პირადი ცხოვრების დაცულობა (ბავშვზე სექსუალური ძალადობის არაეფექტიანი გამოძიების კონტექსტში)	30
X საქართველოს წინააღმდეგ	30

3.4. დისკრიმინაცია და არასათანადო მოპყრობა (სიძულვილით მოტივირებული ძალადობის, შეკრების თავისუფლების კონტექსტში)	31
იდენტობის ჯგუფის საქმეები	31
3.5. შეკრების და გამოხატვის თავისუფლებები და არასათანადო მოპყრობა (შეკრების დარღვევის კონტექსტში)	33
ცაჯა და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ	33
3.6. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (ფარული მიყურადების კონტექსტში)	34
რომანიჩენკო და ხარაზიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ	34
3.7. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (გენდერის სამართლებრივი აღიარების კონტექსტში)	36
ა. დ. და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ	36
3.8. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (ცილისწამების კონტექსტში)	36
რამიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ	36
3.9. სისხლის სამართლის მართლმსაჯულება და თავისუფლების აღკვეთა	38
უგულავა საქართველოს წინააღმდეგ	38
უგულავა საქართველოს წინააღმდეგ (2); დლონტი და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ	40
მერაბიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ	41
მჭედლიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ	42
როსტომაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ	42
ჭოხონელიძე საქართველოს წინააღმდეგ	44
ქართველიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ	44
3.10. სამოქალაქო სამართლის მართლმსაჯულება	45
წულუკიძე და რუსულაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ	45
შრადე საქართველოს წინააღმდეგ	46
3.11. ადმინისტრაციული მართლმსაჯულება	48
მაქარაშვილი და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ	48
3.12. ექსტრადიციასთან დაკავშირებული საკითხები	51
შამაჯი და 12 სხვა საქართველოს წინააღმდეგ	51
3.13. საკუთრების უფლება	51
შპს ბეჯანასი საქართველოს წინააღმდეგ	51
ეკა მიქელაძე და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ	52
ხიზანიშვილი და კანდელაკი საქართველოს წინააღმდეგ	52
3.14. მოსამართლის დანიშვნა და დისციპლინური პასუხისმგებლობა	52
სტურუა საქართველოს წინააღმდეგ	52
ბაქრაძე საქართველოს წინააღმდეგ	53

შესავალი

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულება კონვენციური სისტემის ეფექტიანობის ერთ-ერთი უმთავრესი წინაპირობაა. სასამართლოს მიერ დარღვევის დადგენა, თავისთავად, ვერ უზრუნველყოფს დარღვეული უფლების სრულად აღდგენას და ვერც მსგავსი დარღვევების განმეორებას გამორიცხავს. კონვენციის 46-ე მუხლის შესაბამისად, სახელმწიფოს ეკისრება საბოლოო გადაწყვეტილებების შესრულების ვალდებულება, ხოლო ამ პროცესს ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტი ზედამხედველობს.

აღსრულება მოიცავს როგორც ინდივიდუალურ, ისე ზოგად ღონისძიებებს. ინდივიდუალური ღონისძიებების მიზანია კონკრეტული მომჩივნის მდგომარეობის შეძლებისდაგვარად აღდგენა და, შესაძლოა, გულისხმობდეს სამართლიანი დაკმაყოფილების თანხის ანაზღაურებას, ეფექტიანი გამოძიების ჩატარებას, საქმის ხელახალ განხილვას ან სხვა შესაბამის ნაბიჯს. ზოგადი ღონისძიებები კი მიმართულია იმ საკანონმდებლო, ინსტიტუციური და პრაქტიკული ხარვეზების აღმოფხვრისკენ, რომლებმაც კონვენციის დარღვევა გამოიწვია. მათი არსებითი მიზანია მომავალში ანალოგიური დარღვევების პრევენცია.

სწორედ ზოგადი ღონისძიებების შესრულებას გადაწყვეტილებების აღსრულების ყველაზე კომპლექსური ნაწილი. მათი ეფექტიანობა მხოლოდ მიღებული კანონებით, დაწესებული პროცედურებით, გადამზადებებით ან სახელმწიფოს მიერ წარმოდგენილი სტატისტიკით ვერ შეფასდება. აუცილებელია, გაანალიზდეს: პასუხობს თუ არა მიღებული ღონისძიება ევროპული სასამართლოს მიერ დადგენილ პრობლემას; მოქმედებს თუ არა იგი პრაქტიკაში; არსებობს თუ არა მისი დამოუკიდებელი მონიტორინგისა და ანგარიშვალდებულების მექანიზმები; რეალურად მცირდება თუ არა მსგავსი დარღვევის განმეორების რისკი.

ამ კონტექსტში, ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მდგომარეობის შეფასება განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს საქართველოში მიმდინარე უფლებრივი, ინსტიტუციური და დემოკრატიული კრიზისის პირობებში. არაერთ სფეროში სახელმწიფო კვლავ დგას წლების განმავლობაში იდენტიფიცირებული ისეთი სისტემური გამოწვევების წინაშე, როგორებიცაა: არასათანადო მოპყრობის ეფექტიანი გამოძიება და დაუსჯელობის პრევენცია, სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობაზე ეფექტიანი კონტროლი, დისკრიმინაციისგან დაცვა, შეკრებისა და გამოხატვის თავისუფლების უზრუნველყოფა, სასამართლოს დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა, სამართლიანი სასამართლოსა და პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის ეფექტიანი გარანტიები.

ამასთანავე, 2024 წლიდან განვითარებული საკანონმდებლო, ინსტიტუციური და პრაქტიკული ცვლილებები ზოგიერთი მიმართულებით წარმოშობს არა მხოლოდ აღსრულების შეფერხების, არამედ უკუსვლის საფრთხეს. როდესაც სახელმწიფო არ იღებს მინისტრთა კომიტეტის მიერ მოთხოვნილ აუცილებელ ღონისძიებებს, ან მიმართავს ისეთ ზომებს, რომლებიც ასუსტებს უფლებათა დაცვის მექანიზმებს, ართულებს დარღვევების დოკუმენტირებასა და ეფექტიან გამოძიებას, ზღუდავს სამოქალაქო საზოგადოების საქმიანობას ან ზრდის უფლებებში თვითნებური ჩარევის შესაძლებლობას, იკვეთება არა მხოლოდ ვალდებულებების შეუსრულებლობის, არამედ აღსრულებისთვის აუცილებელი გარემოს გაუარესების პრობლემა.

წინამდებარე ანგარიშის მიზანია, შეაფასოს საქართველოს მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მდგომარეობა და გამოავლინოს ის ძირითადი სისტემური გამოწვევები, რომლებიც ხელს უშლის ზოგადი ღონისძიებების სრულყოფილ, ეფექტიან და მდგრად განხორციელებას. ანგა-

რიში განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს აღსრულების პროცესში არსებულ წამყვან საქმეებსა და საქმეთა ჯგუფებს, მინისტრთა კომიტეტის მოთხოვნებს, სახელმწიფოს მიერ წარმოდგენილ ან გატარებულ ღონისძიებებსა და ამ ღონისძიებების პრაქტიკულ ეფექტს.

ანგარიშის მიზანი არ არის საქართველოს წინააღმდეგ გამოტანილი ყველა გადაწყვეტილების ამომწურავი მიმოხილვა, არამედ ფოკუსირებულია იმ საქმეებსა და უფლებრივ სფეროებზე, რომლებშიც ევროპულმა სასამართლომ სტრუქტურული ან განმეორებადი პრობლემა გამოავლინა, ან, რომლებშიც მიმდინარე ეროვნული განვითარებები პირდაპირ ეჭვქვეშ აყენებს გადაწყვეტილებებიდან გამომდინარე ვალდებულებების შესრულებას. ამ ანალიზის საფუძველზე, დოკუმენტში ჩამოყალიბებულია მიგნებები და რეკომენდაციები, რომლებიც მიმართულია არა მხოლოდ კონკრეტული საქმეების აღსრულების, არამედ საქართველოში კონვენციის სტანდარტების რეალური და მდგრადი დანერგვისკენ.

გეთოდოლოგია

წინამდებარე ანგარიში აფასებს საქართველოს მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მდგომარეობას, განსაკუთრებული ფოკუსით იმ ზოგად ღონისძიებებზე, რომლებიც აუცილებელია ევროპული სასამართლოს მიერ დადგენილი დარღვევების გამომწვევი სისტემური, საკანონმდებლო, ინსტიტუციური და პრაქტიკული მიზეზების აღმოსაფხვრელად და მსგავსი დარღვევების განმეორების თავიდან ასაცილებლად.

ანგარიში ეფუძნება 2026 წლის სექტემბრის მდგომარეობით საჯაროდ ხელმისაწვდომ ინფორმაციას. დოკუმენტში გაანალიზებულია საქართველოს წინააღმდეგ გამოტანილი იმ გადაწყვეტილებების აღსრულება, რომლებზეც მინისტრთა კომიტეტის ზედამხედველობა კვლავ გრძელდება. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა წამყვან საქმეებსა და საქმეთა ჯგუფებს (leading cases), რადგან ისინი, როგორც წესი, შეიცავს ისეთ სტრუქტურულ ან სისტემურ პრობლემებს, რომელთა გადასაჭრელად სახელმწიფოსგან ახალი ან დამატებითი ზოგადი ღონისძიებების გატარებაა საჭირო. ანალიზი მოიცავს როგორც გაძლიერებული, ისე სტანდარტული ზედამხედველობის პროცედურის ფარგლებში არსებულ საქმეებს.

საქმეთა შერჩევისას გამოყენებულია თემატური მიდგომა. საქმეები დაჯგუფებულია იმ ძირითადი უფლებრივი და ინსტიტუციური პრობლემების მიხედვით, რომლებსაც ისინი შეეხება, მათ შორის: სიცოცხლისა და არასათანადო მოპყრობისგან დაცვის უფლება; დისკრიმინაციის აკრძალვა; შეკრებისა და გამოსატყვის თავისუფლება; პირადი და ოჯახური ცხოვრების პატივისცემა; სისხლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციული მართლმსაჯულება; ექსტრადიციასთან დაკავშირებული საკითხები; საკუთრების დაცვა; მოსამართლეთა დანიშვნა და დისციპლინური პასუხისმგებლობა. ეს მიდგომა შესაძლებელს ხდის, ცალკეული საქმეების მიღმა გამოიკვეთოს განმეორებადი და ურთიერთდაკავშირებული სისტემური ხარვეზები.

კვლევის ძირითად წყაროებს განეკუთვნება ევროპის საბჭოსა და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს ოფიციალური მასალები, მათ შორის: მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილებები, შუალედური და საბოლოო რეზოლუციები, სამდივნოს შენიშვნები და შეფასებები, სახელმწიფოს მიერ წარდგენილი სამოქმედო გეგმები და სამოქმედო ანგარიშები, ასევე, მომჩივნების, მათი წარმომადგენლების, ეროვნული ადამიანის უფლებათა ინსტიტუტებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ გაგზავნილი კომუნიკაციები, რომლებიც ხელმისაწვდომია HUDOC-EXEC-ის ბაზაში. სტატისტიკური ნაწილისთვის გამოყენებულია ევროპის საბჭოს გადაწყვეტილებების აღსრულების დეპარტამენტის მიერ გამოქვეყნებული მონაცემები და მინისტრთა კომიტეტის ყოველწლიური ანგარიშები.

სტანდარტული ზედამხედველობის ქვეშ არსებული საქმეების შემთხვევაში, სადაც მინისტრთა კომიტეტის პერიოდული, საჯარო და დეტალური შეფასებები ყოველთვის არ არის ხელმისაწვდომი, ანგარიში დამატებით ეყრდნობა ეროვნულ და საერთაშორისო ავტორიტეტული ინსტიტუტების მასალებს. მათ შორისაა საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშები და კომუნიკაციები, წამებისა და არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან დასჯის პრევენციის ევროპული კომიტეტის (CPT), ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისიის, ვენეციის კომისიის, ევროკომისიის, ეუთოსა და სხვა შესაბამისი საერთაშორისო ორგანოების შეფასებები. ასევე, გამოყენებულია ადგილობრივი უფლებადამცველი ორგანიზაციების კვლევები, სასამართლო პროცესების მონიტორინგის ანგარიშები, საჯარო განცხადებები, ასევე, საჭიროებისამებრ, ეროვნული სასამართლოების გადაწყვეტილებები და მოქმედი საკანონმდებლო ჩარჩო.

ანგარიში არ შემოიფარგლება სახელმწიფოს მიერ წარდგენილი ინფორმაციის აღწერით. თითოეული საქმის ან საქმეთა ჯგუფის შემთხვევაში ფასდება ევროპული სასამართლოს მიერ დადგენილი დარღვევის ხასიათი და გამომწვევი მიზეზი; მინისტრთა კომიტეტის მიერ მოთხოვნილი ან ნაგულისხმევი ზოგადი ღონისძიებები; სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული ან დაგეგმილი ნაბიჯები; ამ ნაბიჯების შესაბამისობა კონვენციის სტანდარტებთან; და მათი პრაქტიკული ეფექტი. შეფასებისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება, არსებობს თუ არა დამოუკიდებელი, ეფექტიანი და ხელმისაწვდომი მექანიზმები დარღვევის პრევენციის, გამოძიების, პასუხისმგებლობის დაკისრებისა და დაზარალებულთა უფლებების დაცვისთვის.

ანგარიშში პროგრესად მიჩნეულია მხოლოდ ისეთი ცვლილება, რომელიც, ფორმალური საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული ან საგანმანათლებლო ნაბიჯის მიღმა, რეალურად ამცირებს დარღვევის განმეორების რისკს და უზრუნველყოფს შესაბამისი კონვენციური გარანტიების ეფექტიან გამოყენებას პრაქტიკაში. შესაბამისად, მხოლოდ კანონის მიღება, გადამზადება, სტატისტიკის წარმოდგენა ან ერთეული სასამართლო გადაწყვეტილების არსებობა საკმარისად არ მიიჩნევა, თუ დამოუკიდებელი წყაროებით არ დასტურდება ამ ღონისძიებათა ეფექტიანობა.

ამავე მიდგომით, ანგარიშში განსაკუთრებულად არის შეფასებული ის ნორმატიული, ინსტიტუციური და პრაქტიკული ცვლილებები, რომლებიც, შესაძლოა, იყოს უკუსვლა აღსრულების პროცესში. უკუსვლად მიიჩნევა ისეთი ღონისძიება ან უმოქმედობა, რომელიც ასუსტებს უკვე არსებულ დაცვის გარანტიებს, აფერხებს ეფექტიან გამოძიებას ან სასამართლო კონტროლს, ზღუდავს სამოქალაქო საზოგადოების, მომჩივნებისა და მათი წარმომადგენლების მონაწილეობას აღსრულების პროცესში, ან ეწინააღმდეგება ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებითა და მინისტრთა კომიტეტის ზედამხედველობით განსაზღვრულ საჭიროებებს.

ანგარიშის შეზღუდვაა მისი მომზადება საჯაროდ ხელმისაწვდომ მასალებზე დაყრდნობით. შესაბამისად, ზოგიერთ საკითხზე შეფასება დამოკიდებულია სახელმწიფოს მიერ მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილი ინფორმაციის სისრულეზე, HUDOC-EXEC-ის ბაზაში განთავსებული დოკუმენტების ხელმისაწვდომობასა და დამოუკიდებელი ინსტიტუტების მიერ გამოქვეყნებულ მონაცემებზე. ამ შეზღუდვის შესამცირებლად, სახელმწიფო ორგანოების მიერ მოწოდებული ინფორმაცია, შეძლებისდაგვარად, გადამოწმებულია დამოუკიდებელი ეროვნული და საერთაშორისო წყაროებით.

მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილებების, სახელმწიფო ორგანოების მიერ წარმოდგენილი სამოქმედო დოკუმენტების, ეროვნული და საერთაშორისო ინსტიტუტების შეფასებებისა და სამოქალაქო საზოგადოების მასალების შეჯერებული ანალიზის საფუძველზე, ანგარიშში იდენტიფიცირებულია ძირითადი მიგნებები და შემუშავებულია რეკომენდაციები საქართველოს მიერ ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებიდან გამომდინარე ვალდებულებების შესრულების გასაუმჯობესებლად.

ძირითადი მიზნები

წინამდებარე ანგარიში ცხადყოფს, რომ საქართველოში ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების, განსაკუთრებით კი, ზოგადი ღონისძიებების აღსრულების პროცესი კვლავ მნიშვნელოვანი სისტემური გამოწვევებით ხასიათდება. მიუხედავად იმისა, რომ ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებით დაკისრებული სამართლიანი დაკმაყოფილების თანხას სახელმწიფო, ძირითადად, ანაზღაურებს, ეს გარემოება ვერ იქნება მიჩნეული გადაწყვეტილებების ეფექტიანი აღსრულების საკმარის ინდიკატორად. აღსრულების არსებითი მიზანი დარღვევის გამომწვევი სისტემური, საკანონმდებლო, ინსტიტუციური და პრაქტიკული მიზეზების აღმოფხვრა და მომავალში მსგავსი დარღვევების თავიდან აცილებაა.

სტატისტიკური მონაცემები მიუთითებს, რომ საქართველოს მიერ წამყვანი საქმეების აღსრულების მაჩვენებელი დაბალია, ხოლო აღსრულების პროცესში მყოფი საქმეების რაოდენობა წლების განმავლობაში იზრდება. 2026 წლის 17 სექტემბრის მდგომარეობით, ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოებს შორის, საქართველოს წამყვანი საქმეების აღსრულების მაჩვენებელი 65%-ს შეადგენს. თუმცა, ზედამხედველობის დახურვის პროცენტული მაჩვენებელი, თავისთავად, არ ასახავს, რამდენად რეალურად და მდგრადად აღმოიფხვრა ევროპული სასამართლოს მიერ იდენტიფიცირებული პრობლემები. სწორედ ამიტომ, გადაწყვეტილებების აღსრულების შეფასება ვერ დაეფუძნება მხოლოდ ფორმალურ სტატისტიკურ მონაცემებს და მოითხოვს სახელმწიფოს მიერ გატარებული ზოგადი ღონისძიებების, მათი რეალური ეფექტისა და მინისტრთა კომიტეტის შეფასებების შინაარსობრივ ანალიზს.

ანგარიშის ფარგლებში განხილული საქმეების ანალიზი ცხადყოფს, რომ სხვადასხვა უფლებრივ სფეროში განმეორებით იკვეთება რამდენიმე ურთიერთდაკავშირებული პრობლემა. **პირველ ყოვლისა, ხშირია აცდენა მინისტრთა კომიტეტის მიერ მითითებულ საჭირო ღონისძიებებსა და სახელმწიფოს რეაგირებას შორის.** ზოგ შემთხვევაში სახელმწიფო მინისტრთა კომიტეტს მიუთითებს საკანონმდებლო ჩარჩოზე, გადამზადების პროგრამებზე, სტატისტიკურ მონაცემებსა ან ცალკეულ სასამართლო გადაწყვეტილებებზე, თუმცა წარმოდგენილი ინფორმაცია ვერ ადასტურებს, რომ შესაბამისი ღონისძიებები პრაქტიკაში ეფექტიანად უმკლავდება ევროპული სასამართლოს მიერ დადგენილ სისტემურ ხარვეზებს.

გარდა ამისა, პრობლემად რჩება ფორმალურ რეფორმებსა და პრაქტიკაში მათ ეფექტიან განხორციელებას შორის არსებული მნიშვნელოვანი სხვაობა. კანონმდებლობისა ან ინსტიტუციური მოწყობის ცვლილებები ხშირად ვერ უზრუნველყოფს უფლებების რეალურ დაცვას, ეფექტიან გამოძიებას, სასამართლო კონტროლს, დაზარალებულთა მონაწილეობას ან სამართალდარღვევებზე პასუხისმგებლობის დაკისრებას. ცალკეულ სფეროებში კი სახელმწიფოს მიერ დეკლარირებული პოზიტიური ნაბიჯები ვერ აბათილებს დამოუკიდებელი ეროვნული და საერთაშორისო ინსტიტუტების შეფასებებს, რომლებიც პრაქტიკაში არსებულ მნიშვნელოვან და განმეორებად დარღვევებზე მიუთითებს.

ამასთანავე, აღსრულების პროცესში განსაკუთრებით მწვავედ იკვეთება დამოუკიდებელი და ეფექტიანი ინსტიტუციური მექანიზმების არასათანადო ქმედითობა ან შესუსტება. ეს ეხება არასათანადო მოპყრობის შემთხვევების გამოძიებასა და პასუხისმგებლობის დაკისრებას, პროკურატურისა და სასამართლოს დამოუკიდებლობას, სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობაზე ზედამხედველობას, ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების პროცესში სამართლიანი სასამართლოს გარანტიებსა და დისკრიმინაციისგან დაცვის მექანიზმებს. ამდენად, პრობლემის ძირითადი წყარო ხშირად არ არის მხოლოდ კონკრეტული ნორმის ხარვეზი,

არამედ იმ ინსტიტუტების არაეფექტიანობა ან არასათანადო დამოუკიდებლობა, რომლებმაც ეს ნორმა კონვენციის სტანდარტების შესაბამისად უნდა გამოიყენონ.

განსაკუთრებით შემამფოთებელია, რომ 2024 წლიდან ზოგიერთ სფეროში იკვეთება არა მხოლოდ აღსრულების პროგრესის შეჩერება, არამედ აშკარა უკუსვლა. ამ ანგარიშის მიზნებისთვის, უკუსვლა გულისხმობს ისეთ საკანონმდებლო, ინსტიტუციურ ან პრაქტიკულ ცვლილებებს, რომლებიც ეწინააღმდეგება ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებიდან და მინისტრთა კომიტეტის ზედამხედველობიდან გამომდინარე ვალდებულებებს, ასუსტებს უკვე არსებულ დაცვის გარანტიებს, ართულებს დარღვევების ეფექტიან გამოძიებას და ზრდის მსგავსი დარღვევების განმეორების რისკს. ეს განსაკუთრებით გამოჩნდა მშვიდობიანი შეკრების მონაწილეების მიმართ ძალის დემონსტრირების, არასათანადო მოპყრობის ფაქტების გამოძიების, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევებისა და სისხლის სამართლის მექანიზმების გამოყენების, დისკრიმინაციისა და გენდერული იდენტობის საკითხების, ასევე სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობის მიმართულებით.

აღსრულების პროცესისთვის უარყოფითი მდგენელია სამოქალაქო საზოგადოების, მედიის, უფლებადამცველებისა და კრიტიკული აზრის მქონე პირების მიმართ მზარდი შემზღუდველი გარემო. უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის შესახებ კანონი, უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის შესახებ კანონი, გრანტების შესახებ კანონში შეტანილი ცვლილებები და სხვა შემზღუდველი საკანონმდებლო ინიციატივები ეწინააღმდეგება კონვენციის ღირებულებებს და ასუსტებს იმ აქტორების შესაძლებლობებს, რომლებსაც აღსრულების პროცესში მნიშვნელოვანი ფუნქცია აკისრიათ. კონკრეტულად, სამოქალაქო საზოგადოება, მომჩივნები და მათი წარმომადგენლები არსებით როლს ასრულებენ დარღვევების დოკუმენტირებაში, მინისტრთა კომიტეტისთვის ალტერნატიული ინფორმაციისა და Rule 9 კომუნიკაციების წარდგენაში, სახელმწიფოს მიერ წარმოდგენილი მონაცემების გადამოწმებასა და აღსრულების პროცესზე საჯარო ანგარიშვალდებულების უზრუნველყოფაში.

ქვემოთ წარმოდგენილი მიგნებები უფლებათა და საკითხთა სფეროების მიხედვით აერთიანებს ევროპული სასამართლოს მიერ გამოვლენილ სისტემურ პრობლემებს, მინისტრთა კომიტეტის ძირითად მოთხოვნებს, სახელმწიფოს მიერ დეკლარირებულ ან გატარებულ ღონისძიებებსა და ამ ღონისძიებების პრაქტიკულ ეფექტს. ანგარიშში განსაკუთრებით გამახვილებულია ყურადღება იმ შემთხვევებზე, რომლებშიც სახელმწიფოს მოქმედება ვერ პასუხობს აღსრულების ვალდებულებებს ან, უფრო მეტიც, აუარესებს უფლებათა დაცვისა და ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების ეფექტიანი აღსრულებისთვის აუცილებელ საკანონმდებლო და ინსტიტუციურ გარემოს.

ა. სიცოცხლის უფლება და წამების აკრძალვა

1. 2024 წლის ნოემბერ-დეკემბერში მშვიდობიანი საპროტესტო აქციების მონაწილეთა წინააღმდეგ გამოყენებული არაპროპორციული ძალა და სისტემური წამება, ისევე, როგორც ამ დანაშაულების არაეფექტიანი გამოძიება მნიშვნელოვნად აუარესებს წამების აკრძალვასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების აღსრულების მდგომარეობას.
2. პრობლემად რჩება საპოლიციო ძალადობის შემთხვევების არასწორი სამართლებრივი კვალიფიკაცია, არაეფექტიანი გამოძიება, მოძალადეთა გამოვლენასა და გამოძიების პროცესში მათი უფლებამოსილების შეჩერებასთან დაკავშირებული გამოწვევები.
3. საპოლიციო ძალადობის პრევენციის ზომები არასაკმარისია. მათ შორის, არ არსებ

ბობს პოლიციის მიერ სამხრე კამერების გამოყენების მკაფიო ვალდებულება და საპოლიციო ღონისძიებებში მონაწილე პოლიციელების აღჭურვილობაზე მაიდენტიფიცირებელი ნიშნების დატანის წესი.

4. სპეციალური საგამოძიებო სამსახური, როგორც საპოლიციო ძალადობაზე ზედამხედველობის განმახორციელებელი დამოუკიდებელი უწყება, ინსტიტუციურ გაძლიერებას და დამოუკიდებლობას საჭიროებდა. ამის ნაცვლად, ამ უწყების სრულიად გაუქმება მნიშვნელოვნად აუარესებს არასათანადო მოპყრობის გამოძიებასთან დაკავშირებულ ინსტიტუციურ ჩარჩოს და ძირს უთხრის აღსრულების პროცესში აქამდე მიღწეულ პროგრესს.
5. პენიტენციურ დაწესებულებებში ინფექციური დაავადებების სკრინინგისა და მკურნალობის კუთხით პროგრესი შეინიშნება, თუმცა კვლავ გამოწვევად რჩება, ზოგადად, ჯანდაცვის სერვისების დროული და ადეკვატური მიწოდება.
6. საქართველომ გარკვეულ პროგრესს მიაღწია ოჯახში ძალადობასა და გენდერულ დისკრიმინაციასთან დაკავშირებული საკითხების მოგვარებაში: გააქტიურდა ელექტრონული ზედამხედველობის სისტემის გამოყენება, დადებითად შეფასდა სამართალდამცავების, პროკურორებისა და მოსამართლეების გადამზადება გენდერული მოტივის იდენტიფიცირების მიმართულებით, ასევე, მსხვერპლთა კოორდინაციის სერვისების განმტკიცება, დაცვისა და მხარდაჭერის არსებული მექანიზმების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობის გაზრდის ღონისძიებები. მიუხედავად ამ კუთხით გადამგზავნილი პოზიტიური ნაბიჯებისა, კვლავ გამოწვევად რჩება გაუპატიურების დეფინიციის შეუსაბამობა სტამბოლის კონვენციის სტანდარტებთან, სამართალდამცავი უწყებების არაეფექტიანი ან დაგვიანებული რეაგირება, რისკების არასწორი შეფასება, სქესობრივი დანაშაულების არასწორი კვალიფიკაცია, სოციალური სერვისების სიმწირე.

ბ. დისკრიმინაცია და არასათანადო მოპყრობა (სიძულვილით მოტივირებული ძალადობის, შეკრების თავისუფლების კონტექსტში)

7. 2024 წლის სექტემბერში მიღებული ჰომოფობიური/ტრანსფობიური საკანონმდებლო პაკეტი მნიშვნელოვნად აუარესებს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მდგომარეობას და შეუთავსებელია ევროპული კონვენციიდან გამომდინარე ვალდებულებებთან.
8. სახელმწიფოს წარმომადგენლები ჰომოფობიური/ტრანსფობიური რიტორიკით აძლიერებენ დისკრიმინაციულ გარემოს, ავრცელებენ სექსუალურ ორიენტაციასა და გენდერულ იდენტობასთან დაკავშირებულ დეზინფორმაციას, რაც აუარესებს ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მდგომარეობას.
9. სახელმწიფოს მინისტრთა კომიტეტისთვის ჯერაც არ წარუდგენია სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულების გამოძიების სპეციალიზაციის დაგეგმილი პროგრამის დეტალური მახასიათებლები და ამოქმედების ვადები.

გ. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (ფარული მიყურადების კონტექსტში)

10. პრობლემურია ფარული საგამოძიებო მოქმედებების მომწესრიგებელი საკანონმდებლო ჩარჩო (მათ შორის, ფარული საგამოძიებო მოსმენების ფართო საფუძვლები და ხანგრძლივობა), ასევე, ფარულ საგამოძიებო მოქმედებებზე სასამართლო კონტროლის ხარისხი.

დ. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (გენდერის სამართლებრივი ადიარების კონტექსტში)

11. ტრანსგენდერი ადამიანებისთვის კვლავ შეუძლებელია სამოქალაქო დოკუმენტებში გენდერის/სქესის მარკერის შეცვლის სწრაფი, მისაწვდომი და გამჭვირვალე პროცედურებით სარგებლობა. 2024 წლის სექტემბერში მიღებული საკანონმდებლო პაკეტის შედეგად, მდგომარეობა კიდევ უფრო გაუარესდა და, სხვა დისკრიმინაციულ შეზღუდვებთან ერთად, პირდაპირ აიკრძალა როგორც სამოქალაქო დოკუმენტებში გენდერის/სქესის მარკერის ცვლილება, ისე ტრანსსპეციფიკური ჯანდაცვის ფორმები.

ე. სისხლის სამართლის და სამოქალაქო მართლმსაჯულება

12. მართლმსაჯულების სისტემის მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა კვლავ არსებითი გამოწვევების წინაშე დგას. ამაზე მიუთითებს საპროტესტო აქციებში მონაწილე პირთა და პოლიტიკოსთა სისხლის სამართლის საქმეებში არსებული პოლიტიკური მდგენელი და სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევები.

13. მართლმსაჯულების სისტემა საზოგადოების ფართო ჯგუფების ჩართულობით განხორციელებულ ყოვლისმომცველ რეფორმას საჭიროებს, რისი პოლიტიკური ნებაც არ არსებობს.

14. კვლავ მოუგვარებელია გენერალური პროკურორის დანიშვნის წესთან დაკავშირებული პრობლემები. გაუთვალისწინებელი რჩება ვენეციის კომისიის მნიშვნელოვანი რეკომენდაციები, რომლებიც მოიცავს, მათ შორის: გენერალური პროკურორის დანიშვნას პარლამენტის კვალიფიციური (და არა უბრალო) უმრავლესობით; საპროკურორო საბჭოს შემადგენლობის გადახედვის საჭიროებას (მის შემადგენლობაში სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერებული წარმომადგენლობის უზრუნველყოფით); და ინდივიდუალური პროკურორების დამოუკიდებლობის კონკრეტული გარანტიების უზრუნველყოფას (ზემდგომი პროკურორების ვალდებულება, მითითებები წერილობით გასცენ; მითითებების კანონიერების გადახედვის მექანიზმების შექმნა).

15. პრაქტიკაში კვლავ გამოწვევად რჩება კანონის არსებითი დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულების საფუძველზე გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანის პრაქტიკა, ასევე, ჩხრეკისა და ამოღების ჩატარებისას ნეიტრალური მტკიცებულებების უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული ხარვეზები.

16. მოწმის იდენტიფიცირების შეზღუდვის ახალი წესები, რომლებიც 2025 წელს შევიდა ძალაში და მოიცავს ოპერატიულ-სამძებრო ან ფარულ საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილე პირის ვინაობის სრულ დაფარვას, დაცვის მხარეს ართმევს შესაძლებლობას, სრულყოფილად გამოიკვლიოს ასეთი მოწმის ჩვენება, იდავოს მის სანდოობასა და სარწმუნოებაზე, რამაც, შესაძლოა, გამოიწვიოს სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევა.

17. ოპერატიული საგამოძიებო მოქმედების ფარგლებში საგამოძიებო უწყების აგენტის მხრიდან დანაშაულის პროვოცირების შემთხვევები კანონმდებლობით კვლავ არასათანადოდ არის რეგულირებული.

18. გამოწვევად რჩება სასამართლოს მიერ განაჩენში ბრალდების გადაკვალიფიცირების პრაქტიკა, რაც დაცვის მხარეს უსპობს დაცვის რეალურ შესაძლებლობას საბოლოო კვალიფიკაციასთან მიმართებით. ეს პრაქტიკა განსაკუთრებით შესამჩნევია იყო პოლიტიკურად მოტივირებულ საქმეებში 2025 და 2026 წლებში.

19. კვლავ პრობლემურია როგორც სისხლის, ისე სამოქალაქო სამართლის პროცესების გაჭიანურების შემთხვევები.
20. პრობლემად რჩება მოსამართლის თანამემწის ინტერესთა კონფლიქტის მარეგულირებელი წესების არარსებობა და მოქმედი პრაქტიკა.

ვ. ადმინისტრაციული მართლმსაჯულება სამართალდარღვევის საქმეებზე

21. პრობლემურია ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში 2024 წლის შემდგომ რამდენიმე ტალღად განხორციელებული ცვლილებები, ადმინისტრაციული დაკავების და ადმინისტრაციული პატიმრობის უსაფუძვლო და ავტომატური გამოყენება, მტკიცების ტვირთის დაკისრება სავარაუდო სამართალდამრღვევზე, სასამართლო გადაწყვეტილებების დაუსაბუთებლობა, მათი დაფუძნება მხოლოდ პოლიციის ჩვენებებზე, სანქციის არაპროპორციულობა. შედეგად, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების საქმეები რეპრესიის იარაღად არის ქცეული, რომელსაც სახელმწიფო პროტესტში ჩართული ადამიანების წინააღმდეგ აქტიურად იყენებს.

ზ. ექსტრადიციასთან დაკავშირებული საკითხები

22. 2026 წლის 5 აპრილს, აზერბაიჯანში არსებული პოლიტიკური დევნისა და არასათანადო მოპყრობის რისკის მიუხედავად, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დროებითი ღონისძიების დარღვევით, ჟურნალისტ აფგან სადიგოვის აზერბაიჯანში გაძევება შემამფოთებელი პრეცედენტია. ეს არის როგორც ექსტრადიციასთან დაკავშირებით კონვენციის სტანდარტების უგულებელყოფის პრაქტიკის ცხადი მაგალითი, ასევე ევროპული სასამართლოს დროებითი ღონისძიების ამკარა დარღვევა.

თ. მოსამართლეთა დანიშვნა და დისციპლინური პასუხისმგებლობა

23. 2025 წელს საერთო სასამართლოების შესახებ კანონში შეტანილი ცვლილებები ძირს უთხრის იმ პროგრესს, რომელიც წლების განმავლობაში, მრავალი გამოწვევის მიუხედავად, დისციპლინური სამართალწარმოების სისტემასთან დაკავშირებით შეიქმნა და ამჯერად მას მოსამართლეებზე ზეწოლის ბერკეტად აქცევს. ცვლილებებით, დისციპლინური სამართალწარმოება მთლიანად იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ხელში გადავიდა და კიდევ უფრო მეტად დაიხურა. დისციპლინური გადაცდომის სახედ კანონმდებლობაში დაბრუნდა არაგანჭვრეტადი ჩანაწერი „მოვალეობის არაჯეროვანი შესრულება“. მოსამართლის დისციპლინური საქმის წარმოება სრულად დაიხურა. გაუქმდა დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური.
24. მოსამართლეთა დანიშვნის სისტემა არსებითი ხარვეზებით ხასიათდება. ეს გამოიხატება როგორც იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ზედმეტად ფართო უფლებამოსილებებში, ასევე სისტემის შიგნით არსებულ კორპორატივიზმსა და არაფორმალურ გავლენებში.
25. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაჭარბებული გავლენა იუსტიციის უმაღლეს სკოლასა და მოსამართლეთა კარიერის განმსაზღვრელ საკითხებზე აბრკოლებს სისტემაში ახალი კადრების შედინებას, რაც, მათ შორის, მართლმსაჯულების გაჭიანურებას უწყობს ხელს.
26. საფუძვლიანი კითხვები არსებობს სასამართლო სისტემაში მაღალ თანამდებობაზე დანიშნული/არჩეული პირების კეთილსინდისიერებასთან მიმართებით, თუმცა შესაბამისი შემოწმების მექანიზმის დანერგვას პოლიტიკური ხელისუფლება, ასევე სასამართლოს წარმომადგენლები კატეგორიულად ეწინააღმდეგებიან და საკითხს დახურულად აცხადებენ.

რეკომენდაციები

საქართველოს ხელისუფლების შტოებსა და ეროვნულ ორგანოებს

საქართველოში მიმდინარე ანტიდემოკრატიული პროცესების, ხელისუფლების დანაწილების პრინციპის მოშლის, სამოქალაქო საზოგადოების, მედიის, ოპოზიციის და განსხვავებული აზრის მქონე ადამიანებისა თუ ჯგუფების დევნის ფონზე, უმწვავესი პრობლემა სწორედ ადამიანის უფლებებსა და დემოკრატიაზე მიზანმიმართული შეტევაა.

წარმოდგენილი რეკომენდაციების მიზანია, განსაზღვროს, რა უნდა გააკეთოს სახელმწიფომ იმისთვის, რომ ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები ეფექტიანად აღასრულოს. თუმცა, საქართველოში ამჟამად არსებული რეპრესიული რეალობის გათვალისწინებით, ბევრი ეს რეკომენდაცია, ცალკე აღებული, სისტემური ცვლილებების გარეშე, აზრს კარგავს.

მნიშვნელოვანია, რომ წარმოდგენილი რეკომენდაციები სწორედ ამ კონტექსტის ფონზე იყოს წაკითხული.

საქართველოს პარლამენტს

1. გაუქმდეს 2024 წლის დეკემბრიდან ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში, შეკრებებისა და მანიფესტაციების შესახებ კანონსა და სისხლის სამართლის კოდექსში რამდენიმე ტალღად შესული ცვლილებები, რომლებიც მნიშვნელოვნად ზრდის სანქციებს საპროტესტო გამოხატვასთან დაკავშირებულ სამართალდარღვევებზე, შემოაქვს ახალი სამართალდარღვევები, იწვევს შეკრების თავისუფლების ფაქტობრივ კრიმინალიზებას და ამ უფლების რეალიზებას სახელმწიფოს ნებართვაზე დამოკიდებულს ხდის.
2. საზოგადოების ფართო ჯგუფების მონაწილეობით განხორციელდეს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსის ყოვლისმომცველი რეფორმა.
3. გაუქმდეს უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის შესახებ კანონი, უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტის შესახებ კანონი, გრანტების შესახებ კანონში 2025 და 2026 წლებში შეტანილი ცვლილებები და ამ კანონებიდან გამომდინარე ცვლილებები სხვა აქტებში.
4. გაუქმდეს 2024 წლის სექტემბერში მიღებული ჰომოფობიური/ტრანსფობიური კანონი და მისგან გამომდინარე ცვლილებები სხვა აქტებში.
5. გაუქმდეს 2025 წელს მიღებული ცვლილებები მაუწყებლობის შესახებ კანონში უცხოური დაფინანსების აკრძალვასთან დაკავშირებით.
6. შეიქმნას დამოუკიდებელი უწყება საპოლიციო ძალადობის გამოძიების მიზნით. ეს უწყება აღიჭურვოს დამოუკიდებლობის გარანტიებით, მათ შორის, მანამდე არსებული სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის შესახებ ვენეციის კომისიისა და სამოქალაქო საზოგადოების რეკომენდაციების შესაბამისად.
7. საკანონმდებლო ცვლილებების მიღებით განსაზღვროს პოლიციის მიერ სამხრე კამერების გამოყენების ვალდებულება.
8. ჩატარდეს სასამართლო სისტემის ყოვლისმომცველი რეფორმა, მათ შორის, მოსამართლეთა კეთილსინდისეობის შემოწმების მექანიზმის შემუშავებით, საზოგადოებისა და საერთაშორისო ინსტიტუტების ფართო ჩართულობით.
9. გენერალური პროკურორის დანიშვნის წესში გათვალისწინებული იყოს ვენეციის კომისიის რეკომენდაციები.

10. გადაიხედოს 2025 წელს მიღებული ცვლილებები მოწმის იდენტიფიკაციის შეზღუდვის შესახებ, რომლებიც ოპერატიულ-სამძებრო ან ფარულ საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილე პირის ვინაობის სრულ დაფარვას ითვალისწინებს.
11. უზრუნველყოს ფარული საგამოძიებო მოქმედებების მომწესრიგებელი კანონმდებლობის რეფორმა ვენეციის კომისიისა და სახალხო დამცველის რეკომენდაციების შესაბამისად, საზოგადოების ფართო ჩართულობით.
12. საკანონმდებლო ცვლილებების გზით, მოსამართლის აცილების საფუძვლები გავრცელდეს მოსამართლეთა თანამემწეებზეც.
13. ყოველწლიურად განიხილოს ანგარიში ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების შესახებ, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის შესაბამისად. უზრუნველყოს განხილვაში საზოგადოების ფართო ჩართულობა და სამოქალაქო საზოგადოების მონაწილეობა.

მართლმსაჯულების ორგანოებს

14. შეწყდეს სისხლის სამართლის მექანიზმების პოლიტიკური ნიშნით გამოყენება, გადაიხედოს სავარაუდო პოლიტიკურად მოტივირებული საქმეები და გათავისუფლდნენ პოლიტიკური მართლმსაჯულების საფუძველზე დაპატიმრებული ადამიანები.
15. შეწყდეს სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების დევნა პოლიტიკურად მოტივირებული სისხლისსამართლებრივი მექანიზმებით, მათ შორის, ყადაღის უსაფუძვლო გამოყენება მათ მიმართ.
16. შეწყდეს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის გამოყენება განსხვავებული აზრის სადამსჯელო იარაღად.
17. ჩატარდეს ეფექტიანი გამოძიება 2024 წლის აპრილ-მაისის, 2024 წლის ნოემბერ-დეკემბრის და 2025 წლის 2 თებერვლის საპროტესტო აქციების დარბევასთან, დემონსტრანტების წამებასა და არაადამიანურ მოპყრობასთან მიმართებით, როგორც უშუალოდ მოძალადეთა, ისე ბრძანების გამცემთა იდენტიფიკაციისა და მათთვის პასუხისმგებლობის დაკისრების უზრუნველსაყოფად.
18. ჩატარდეს ეფექტიანი გამოძიება 2019 წლის 20 ივნისის აქციის დარბევასა და არასათანადო მოპყრობასთან დაკავშირებით, როგორც უშუალოდ მოძალადეთა, ისე ბრძანების გამცემთა იდენტიფიკაციისა და მათთვის პასუხისმგებლობის დაკისრების უზრუნველსაყოფად.
19. განხორციელდეს საპოლიციო ძალადობის ადეკვატური სამართლებრივი კვალიფიკაცია. აღმოიფხვრას წამებისა და არასათანადო მოპყრობის შემთხვევებზე უფრო მსუბუქი კვალიფიკაციით გამოძიების წარმოებისა ან სისხლისსამართლებრივი დევნის პრაქტიკა (მაგალითად, სისხლის სამართლის კოდექსის 333 მუხლით - სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტება). საქართველოს პროკურატურამ უზრუნველყოს დაზარალებულთათვის სტატუსის მინიჭება დროულად და პროაქტიულად.
20. წამებასა და არასათანადო მოპყრობაში ბრალდებულ პირებს გამოძიებისა და სასამართლო განხილვის ეტაპზე შეუჩერდეთ სამსახურებრივი უფლებამოსილებები.
21. გაიზარდოს სიძულვილით, მათ შორის, გენდერულად მოტივირებულ დანაშაულებზე სიძულვილის მოტივის გამოკვეთისკენ მიმართული ძალისხმევა.
22. უზრუნველყონ მართლმსაჯულების სისტემაში მომუშავე პირების ცნობიერების

ამაღლება გენდერულად მოტივირებული და ოჯახში ძალადობის შესახებ.

23. უზრუნველყონ მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორის აქტიური, ეფექტიანი მუშაობა.

24. უზრუნველყონ პოლიციელთა პასუხისმგებლობა გენდერულად მოტივირებულ ან ოჯახში ძალადობის შემთხვევებზე არასათანადო რეაგირების გამო.

25. სასამართლოებმა უზრუნველყონ ეფექტიანი ზედამხედველობა ფარულ საგამოძიებო ღონისძიებებზე.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს

26. დეტალურად მოწესრიგდეს სპეციალური საპოლიციო საშუალებების, მათ შორის, კინეტიკური და ქიმიური საშუალებების გამოყენების პროტოკოლი. მსს-მ თავი შეიკავოს სპეციალური საშუალებების უკანონო ან არაპროპორციული გამოყენებისგან (მაგალითად, წყლის ჭავლში ქიმიური საშუალებების შერევისგან). სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის მომეტებული რისკებისა და არაპროგნოზირებადი შედეგების გათვალისწინებით, ექსპლიციტურად აიკრძალოს წყლის ჭავლში ქიმიური გამღიზიანებლების შერევა.

27. საპოლიციო ღონისძიებებში ჩართული სპეცრაზმელების აღჭურვილობაზე დატანილი იყოს საიდენტიფიკაციო ნომრები.

28. მინისტრთა კომიტეტს წარუდგინოს სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულთან ბრძოლის მიზნით გამომძიებელთა კვალიფიკაციის ასამაღლებლად დაგეგმილი პროგრამის მახასიათებლები.

29. უზრუნველყოს საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდება ელექტრონული ზედამხედველობის მოწყობილობების დაზღვევის საკითხთან დაკავშირებით, რათა მოწყობილობის დაზიანების შედეგად წარმოშობილი ფინანსური პასუხისმგებლობის შიშმა არ გამოიწვიოს მსხვერპლის მხრიდან ელექტრონულ ზედამხედველობაზე უარის თქმა.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს

30. უზრუნველყოს პენიტენციურ დაწესებულებებში ექთნების რაოდენობის ზრდა და სამედიცინო მომსახურების დროული და ხარისხიანი მიწოდება, მათ შორის, ამ კუთხით სახალხო დამცველის მიერ გაცემული რეკომენდაციების შესრულება.

31. ყოველწლიურად წარუდგინონ პარლამენტს ანგარიში ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების შესახებ, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის შესაბამისად.

საქართველოს სახალხო დამცველს

32. განაგრძოს მინისტრთა კომიტეტისთვის კომუნიკაციების წარდგენა გადაწყვეტილებების აღსრულებასთან დაკავშირებით, მათ შორის, სტანდარტულ ზედამხედველობას დაქვემდებარებულ საქმეებზე.

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციას

33. გამოიყენოს აღსრულების შესახებ მინისტრთა კომიტეტისთვის კომუნიკაციების წარდგენის შესაძლებლობა იმ საქმეებთან დაკავშირებით, რომლებშიც სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევა და დაცვის უფლებით სარგებლობის გამოწვევები იკვეთება.

სახელმწიფოს ყველა უწყებასა და წარმომადგენელს

34. შეწყვიტონ სამოქალაქო საზოგადოების მიმართ დეზინფორმაციის გავრცელება და უზრუნველყონ მათი ჩართულობა გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.
35. თავი შეიკავონ გენდერულად არამგრძნობიარე ენის, ჰომოფობიური/ტრანსფობიური რიტორიკისა ან სხვა ტიპის დისკრიმინაციული ნარატივების გავრცელებისგან. უზრუნველყონ საზოგადოების ინფორმირება გენდერული, სექსუალური ორიენტაციის, გენდერული იდენტობის ან სხვა ნიშნით დისკრიმინაციის აღმოფხვრის მიზნით.

1. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების პროცედურების ზოგადი მიმოხილვა

1.1. აღსრულების სისტემა ევროპის საბჭოს ფარგლებში

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის 46-ე მუხლი ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულებას შეეხება. ამ მუხლის მიხედვით, სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილების აღსრულებას მინისტრთა კომიტეტი ზედამხედველობს.

მინისტრთა კომიტეტი არის ევროპის საბჭოს გადაწყვეტილების მიმღები ორგანო, რომელიც წევრი სახელმწიფოების საგარეო საქმეთა მინისტრებისგან შედგება.¹ კომიტეტი მინისტრთა დონეზე წელიწადში ერთხელ იკრიბება, ხოლო მინისტრთა მიერ დანიშნული მუდმივი წარმომადგენლების დონეზე - დაახლოებით, 30-35-ჯერ.² კომიტეტი, ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების მონიტორინგის მიზნით, წელიწადში ოთხჯერ მართავს სპეციალურ შეხვედრებს, რომლებზეც მიიღებს შესაბამის საბოლოო ან შუალედურ რეზოლუციებს.³

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილებიდან 6 თვის ვადაში, მისი აღსრულების მიზნით, მინისტრთა კომიტეტს ქვეყნის ხელისუფლება წარუდგენს **სამოქმედო გეგმას (action plan)** სახელმწიფოს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებების შესახებ, ხოლო პერიოდულად – **ანგარიშებს (action report)** ამ გეგმის შესრულების შესახებ.⁴ გადაწყვეტილებების აღსრულებასთან დაკავშირებით მინისტრთა კომიტეტისთვის კომუნიკაციის წარდგენა ასევე შეუძლიათ: მომჩივანს და მის წარმომადგენელს, ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნულ ინსტიტუტებს (NHRI) (მაგალითად, საქართველოში სახალხო დამცველის აპარატი), ადვოკატთა ასოციაციას, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს და საერთაშორისო მთავრობათაშორის ორგანიზაციებს ან მათ სტრუქტურებს, თუ მათი მიზნები ადამიანის უფლებების დაცვასაც მოიცავს.⁵ აღსანიშნავია, რომ ასეთი კომუნიკაციების წარდგენის უფლება არ აქვთ ინდივიდუალურ უფლებადამცველებს ან ადვოკატებს (თუ ისინი მხარის წარმომადგენლები არ არიან).

გადაწყვეტილებების აღსრულების ზედამხედველობა, შესაძლოა, ექვემდებარებოდეს **სტანდარტულ (standard procedure)** ან **გაძლიერებულ (enhanced procedure)** პროცედურას.⁶ საქმეთა უმეტესობა ზედამხედველობის სტანდარტული პროცედურის ფარგლებში ექვევა.⁷

როდესაც მინისტრთა კომიტეტის ზედამხედველობის ქვეშ არსებული რამდენიმე

¹ Council of Europe, Working with The Council Of Europe: A Practical Guide For Civil Society, 2022, გვ. 17, <https://rm.coe.int/work-with-coe-guide-english-2022/1680a66592>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

² იქვე.

³ Council of Europe, Rules and working methods of the Committee of Ministers, <https://www.coe.int/en/web/execution/rules-and-working-methods>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁴ Department for the Execution of Judgments of the European Court of Human Rights (DEJ), Guide for the drafting of action plans and reports for the execution of judgments of the European Court of Human Rights, <https://rm.coe.int/guide-drafting-action-plans-reports-en/1680592206>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁵ Council of Europe, Communications by NHRIs/CSOs, <https://www.coe.int/en/web/execution/nhri-ngo#%7B%2244361690%22:%5B3%5D%7D>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁶ Council of Europe, The supervision process, <https://www.coe.int/en/web/execution/the-supervision-process>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁷ იქვე.

საქმე ეხება ერთსა და იმავე საკითხს ან დაკავშირებულია იმავე სტრუქტურულ ან სისტემურ პრობლემასთან მოპასუხე სახელმწიფოში, კომიტეტს შეუძლია, გადაწყვიტოს ამ **საქმეთა დაჯგუფება** და მათი ერთობლივად განხილვა. საჭიროების შემთხვევაში, კომიტეტმა შეიძლება შეცვალოს საქმეთა დაჯგუფება.⁸ ასევე, ერთმანეთისგან გამოიყოფა **წამყვანი (leading cases)** და **განმეორებადი (repetitive cases) საქმეები**. წამყვანი საქმეები კანონმდებლობის ან/და პრაქტიკის პრობლემებს შეეხება და სახელმწიფოსგან ახალი ან დამატებითი ზოგადი ღონისძიებების მიღებას მოითხოვს, ხოლო განმეორებითი საქმეები ზოგად/სტრუქტურულ პრობლემებს მოიცავს, რომლებიც წამყვანი საქმის კონტექსტში უკვე იდენტიფიცირებულია.⁹

⁸ Department for the Execution of Judgments of the European Court of Human Rights (DEJ) Glossary, Group of cases, <https://www.coe.int/en/web/execution/glossary>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

ლოა, მოიცავდეს ისეთ ზომებს, როგორიცაა, მაგალითად, საკანონმდებლო ჩარჩოს და პრაქტიკის ცვლილება.¹⁷

სამოქმედო გეგმები, სახელმწიფოს ანგარიშები, სამოქალაქო საზოგადოების მიერ გაგზავნილი კომუნიკაციები და აღსრულების ზედამხედველობასთან დაკავშირებული სხვა რელევანტური მასალები ხელმისაწვდომია HUDOC-EXEC-ის ვებგვერდზე.¹⁸

1.2. აღსრულების სისტემა ეროვნულ დონეზე

ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებათა აღსრულების ზედამხედველობა მხოლოდ საერთაშორისო დონეზე არ ხორციელდება. ამ პროცესს ადგილობრივ დონეზე ინსტიტუციურად საქართველოს პარლამენტი ზედამხედველობს, ხოლო ანგარიშგებას იუსტიციის სამინისტრო აწარმოებს.

საქართველოში ადამიანის უფლებათა სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების კოორდინაცია საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს პრეროგატივაა. იუსტიციის სამინისტროს დებულების მე-4 მუხლის „ქ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, სამინისტროს უფლებამოსილებებს განეკუთვნება „[...] ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ საქართველოს წინააღმდეგ გამოტანილ გადაწყვეტილებათა აღსრულების მიზნით, წინადადებების შემუშავება და მათი განხორციელების ხელშეწყობა“.¹⁹

ამასთანავე, საქართველოში ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულებას ზედამხედველობს საკანონმდებლო ორგანო. საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტის 171-ე მუხლის მიხედვით, გადაწყვეტილებების აღსრულების მდგომარეობასთან დაკავშირებით ანგარიშს მთავრობა პარლამენტს ყოველწლიურად წარუდგენს არაუგვიანეს 1-ლი აპრილისა.²⁰ მთავრობის მიერ პარლამენტისთვის წარდგენილი ინფორმაცია მოიცავს:

(ა) ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების/განჩინებების აღსრულების ანგარიშს იმ საქმეებთან დაკავშირებით, რომლებზეც წინა წელს მიღებულია ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის საბოლოო რეზოლუცია (არსებობის შემთხვევაში);

(ბ) ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების/განჩინებების აღსრულების სამოქმედო გეგმას მიმდინარე საქმეებთან დაკავშირებით, აგრეთვე ამ საქმეების შესახებ ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილებებსა და შუალედურ რეზოლუციებს (არსებობის შემთხვევაში).²¹

რეგლამენტის მიხედვით, წამყვანი კომიტეტი, საკითხების საკომიტეტო განხილვისთვის მომზადების მიზნით, ასევე ეცნობა დაინტერესებული პირების მოსაზრებებსა და შეფასებებს.²² პარლამენტის ვებგვერდზე გამოქვეყნებული ინფორმაციის მიხედვით, კომიტეტების ერთობლივ სხდომაზე ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ საქართველოს მიმართ გამოტანილი გადაწყვეტილებების/განჩინებების აღსრულების მდგომარეობის შესახებ ანგარიშები ბოლოს 2026 წლის 5 ივნისს მოისმინეს.²³

¹⁷ იქვე.

¹⁸ იხილეთ ვებგვერდი: <https://hudoc.exec.coe.int/eng>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁹ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 30 დეკემბრის №389 დადგენილება საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს დებულების დამტკიცების შესახებ.

²⁰ საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი, მუხლი 171.

²¹ იქვე.

²² იქვე.

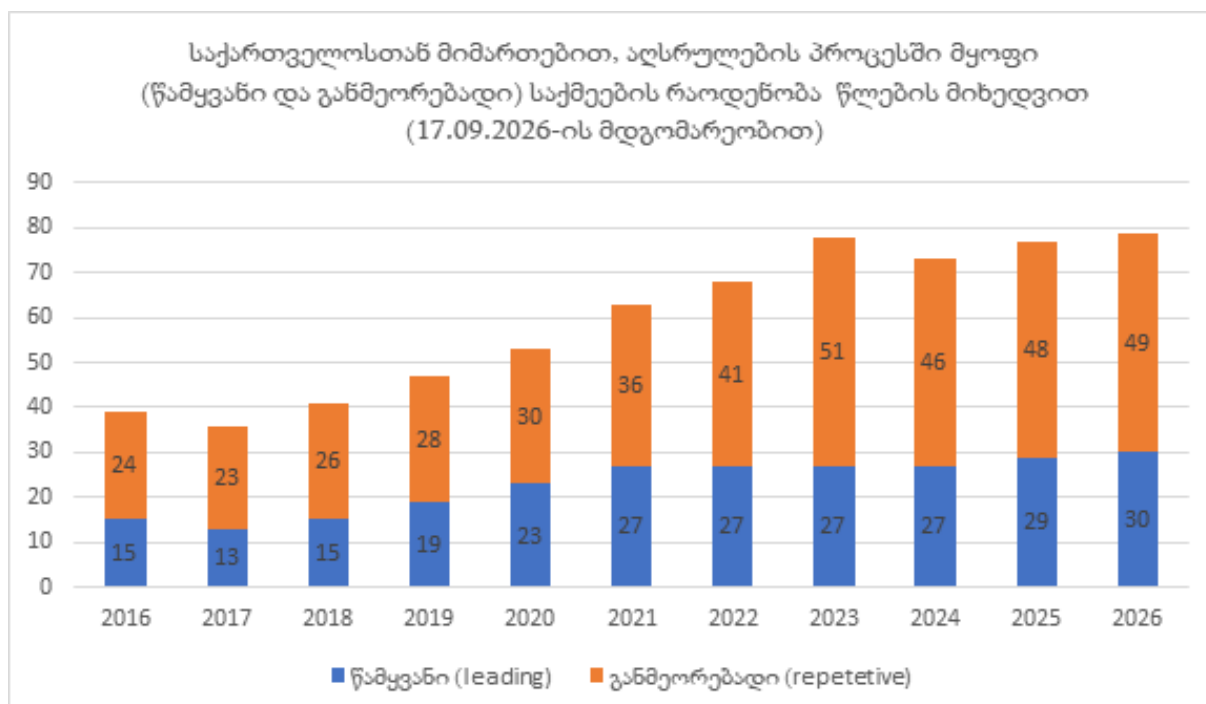
²³ საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდი, კომიტეტების ერთობლივ სხდომაზე ადამიანის უფლე-

აღსანიშნავია, რომ წარსული პრაქტიკით, მთავრობის მიერ ანგარიშის წარდგენის შემდეგ პარლამენტის ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის კომიტეტი სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს განუსაზღვრავდა ვადას მათი ანგარიშების წარსადგენად.²⁴ საიამ პარლამენტს მიმართა შეკითხვით, განიხილა თუ არა ეს ანგარიში 2023-2024 წლებში. საქართველოს პარლამენტიდან პასუხი არ მიგვიღია.

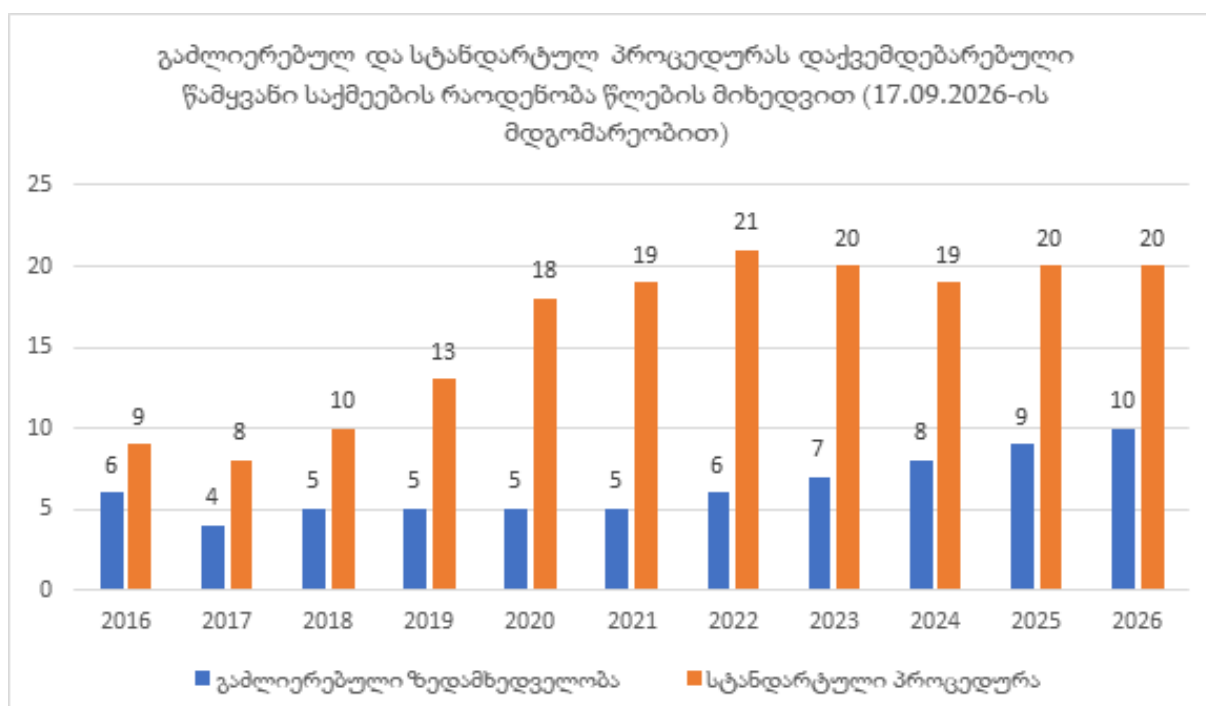
ბათა ევროპული სასამართლოს მიერ საქართველოს მიმართ გამოტანილი გადაწყვეტილებების/ განჩინებების აღსრულების მდგომარეობის შესახებ 2025 წლის ანგარიშები მოისმინეს, 05.06.2026, <https://parliament.ge/media/news/parlamentis-komitete-bma-ertobliv-skhdomaze-adamianis-uflebata-evropuli-sasamartlos-mier-sakartvelos-mimart-gamotanili-gadatsqvetilebebis-ganchinebebis-aghsrulebis-mdgomareobis>. ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

²⁴ საიამ პარლამენტს ალტერნატიული ანგარიშები წარუდგინა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების თაობაზე, 20.04.2022, <https://gyla.ge/post/saiam-parlaments-alternatiuli-angarishebi-tsarudgina-evropuli-sasamartlos-gadatsyvetilebebis-aghsrulebis-taobaze>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; საიამ სტრასბურგის გადაწყვეტილებების აღსრულების თაობაზე საქართველოს პარლამენტს ალტერნატიული ანგარიშები წარუდგინა, 21.05.2021, <https://gyla.ge/post/saiam-strasburgis-gadatsyvetilebebis-aghsrulebis-taobaze-saqartvelos-parlaments-alternatiuli-angarishebi-tsarudgina>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; საიამ პარლამენტს სტრასბურგის სასამართლოს საქმეების აღსრულების მდგომარეობის შესახებ ალტერნატიული ანგარიშებით მიმართა, 22.05.2020, <https://www.gyla.ge/post/saiam-parlaments-strasburgis-sasamartlos-saqmeebis-aghsrulebis-mdgomareobis-shesakheb-alternatiuli-angarishebit-mimarta>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; საიამ პარლამენტს ალტერნატიული ანგარიში წარუდგინა, 06.06.2019, <https://gyla.ge/post/saiam-parlaments-alternatiuli-angarishi-tsarudgina>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

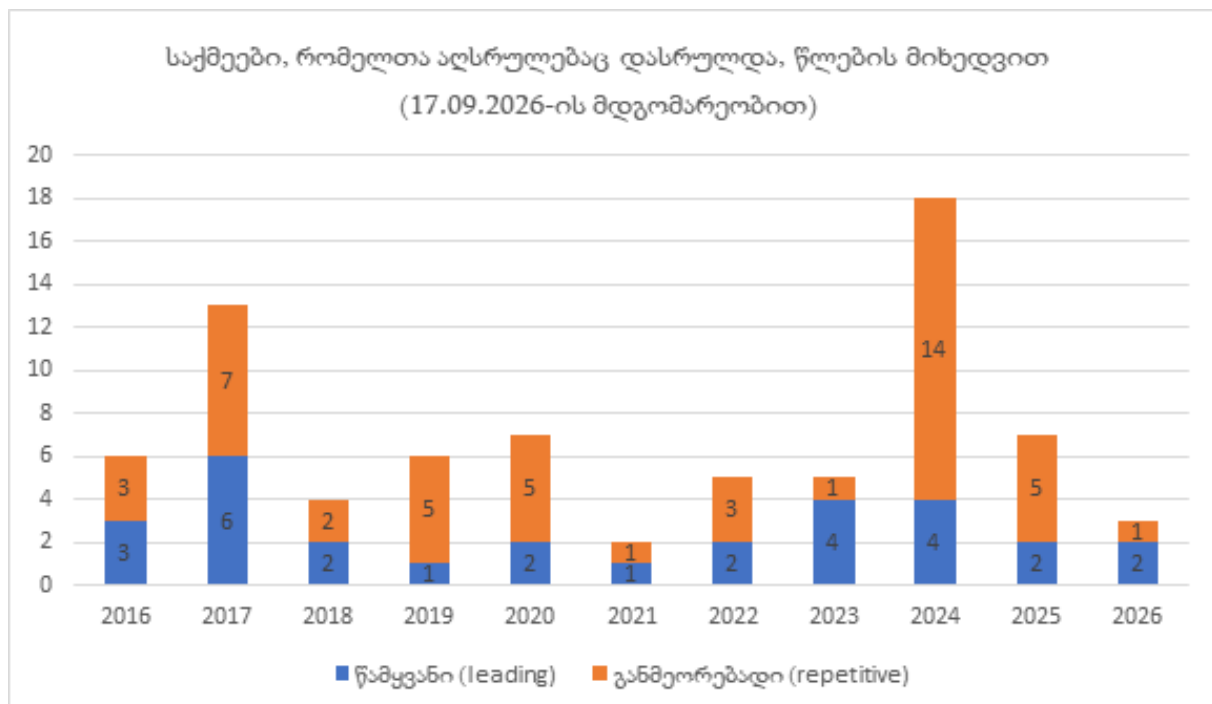
2. სტატისტიკური მონაცემები აღსრულების პროცესში მყოფ საქმებთან დაკავშირებით

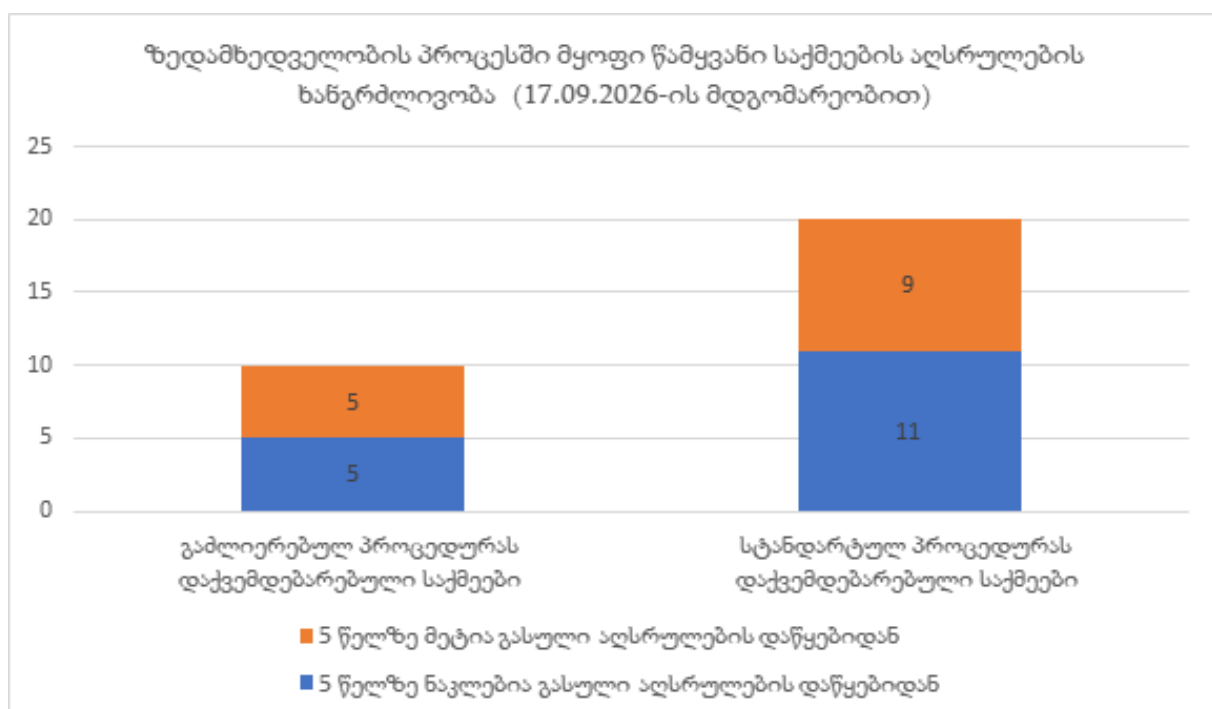
წყარო: <https://www.coe.int/en/web/execution/georgia>

წყარო: ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის 2016-2025 წლების ანგარიშები: <https://www.coe.int/en/web/execution/annual-reports>, ასევე: <https://hudoc.exec.coe.int/eng>

წყარო: <https://www.coe.int/en/web/execution/georgia>

წყარო: <https://hudoc.exec.coe.int/eng>

2026 წლის 17 სექტემბრის მონაცემებით, ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოებს შორის, წამყვანი საქმეების აღსრულების პროცენტული მაჩვენებლით (წამყვანი საქმეების რა პროცენტზე დასრულდა ზედამხედველობა), საქართველოს მაჩვენებელი 65%-ს შეადგენს. საქართველოს შემდეგ მოდიან: უნგრეთი - 55%; უკრაინა - 54%; ალბანეთი - 53%; აზერბაიჯანი - 25%; რუსეთის ფედერაცია (არაწევრი სახელმწიფო) - 24%.

3. ზოგადი ღონისძიებები

რადგანაც ზოგადი ღონისძიებები, როგორც წესი, კომპლექსურ ინსტიტუციურ, საკანონმდებლო რეფორმებს და ადმინისტრაციულ თუ სასამართლო პრაქტიკის კორექტირებას მოიცავს, იმის დასაიდენტიფიცირებლად, თუ რამდენად ასრულებს სახელმწიფო აღსრულების პროცესიდან გამომდინარე ვალდებულებებს, საჭიროა სახელმწიფოს მიერ გადადგმული ნაბიჯებისა და მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილებების სისტემური ანალიზი და მათი არსობრივი შეფასება.

წინამდებარე თავში, 2026 წლის 23 სექტემბრის მდგომარეობით, აღსრულების პროცესში მყოფი ძირითადი საქმეები თემატურად არის დაჯგუფებული და გაანალიზებულია მათი აღსრულების კუთხით არსებული პროგრესი.

3.1. სიცოცხლის უფლება და წამებისგან დაცულობა (საპოლიციო ძალადობის, თავისუფლებაადკვეთილთა უფლებების დაცვის კონტექსტში)

ცინცაბაძე საქართველოს წინააღმდეგ²⁵

ცინცაბაძის ჯგუფის საქმეები 22 გადაწყვეტილებას აერთიანებს, რომლებიც შეეხება სიცოცხლის უფლებისა და წამების აკრძალვის პროცედურულ და მატერიალურ დარღვევებს – ციხეში გარდაცვალებას, საპოლიციო ღონისძიებებს, პოლიციის წარმომადგენლებისა და ციხის თანამშრომლების მხრიდან წამებას, არასათანადო მოპყრობის სხვა ფორმებს.

ამ ჯგუფის საქმეები **გაძლიერებულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

2024 წლის გადაწყვეტილებაში²⁶ მინისტრთა კომიტეტმა სახელმწიფოს მოუწოდა, მიეღო ზომები სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის გასაძლიერებლად, ასევე, გაეაქტიურებინა ძალისხმევა მსხვერპლებისთვის დაზარალებულის სტატუსის მინიჭების კუთხით. კომიტეტმა მიუთითა დანაშაულთა კვალიფიკაციის კუთხით სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის მიერ გადადგმულ ნაბიჯებზე და სახელმწიფოს მოუწოდა, ამ კუთხით მუშაობა გაეგრძელებინა. გარდა ამისა, გადაწყვეტილება მოიცავდა რეკომენდაციას არასათანადო მოპყრობისგან დაცვის გაძლიერების თაობაზე, მათ შორის, პოლიციასა და ინდივიდებს შორის ინტერაქციებში ვიდეო და აუდიო ჩანაწერების გამოყენების მასშტაბისა და ეფექტიანობის გაზრდის მიმართულებით.

ამის საპირისპიროდ, მინისტრთა კომიტეტის 2025 და 2026 წლების გადაწყვეტილებები²⁷ ცხადყოფს, რომ არა მხოლოდ უგულებელყოფილია ცინცაბაძის ჯგუფის საქმეების აღსრულებიდან გამომდინარე ზოგად ღონისძიებებთან დაკავშირებული ვალდებულებები, არამედ მნიშვნელოვნად არის გაუარესებული აღსრულების მდგომარეობა არაერთი მიმართულებით. ეს მეტწილად დაკავშირებულია 2024-2025 წლის საპროტესტო აქციების ძალადობრივ დარბევასა და შემდგომ მოვლენებთან - საპოლიციო ძალადობასთან, მათ შორის, ფართოდ გავრცელებულ წამებასა და არასათანადო მოპყრობასთან, ასევე, ამ შემთხვევების არაეფექტიან გამოძიებასა და სახელმწიფოს რეაგირების ინსტიტუციური ჩარჩოს გაუარესებასთან.

²⁵ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2011 წლის 15 დეკემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Tsintsabadze v Georgia (35403/06) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

²⁶ 1492nd meeting (12-14 March 2024) (DH) - H46-14 Tsintsabadze group v. Georgia (Application No. 35403/06), [CM/Del/Dec\(2024\)1492/H46-14](#), პარ. 5, ბოლოს ნაწილი: 23.09.2026.

²⁷ 1531st meeting (10-12 June 2025) (DH) - H46-18 Tsintsabadze group v. Georgia (Application No. 35403/06), [CM/Del/Dec\(2025\)1531/H46-18](#); 1553rd meeting (9-11 March 2026) (DH) - H46-18 Tsintsabadze group v. Georgia (Application No. 35403/06), [CM/Del/Dec\(2026\)1553/H46-18](#), ბოლოს ნაწილი: 23.09.2026.

უფრო კონკრეტულად, მინისტრთა კომიტეტის 2025 წლის და 2026 წლების გადაწყვეტილებებში²⁸ გამოთქმულია ძლიერი შეშფოთება სახალხო დამცველის, ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისიის და სამოქალაქო საზოგადოების ანგარიშებში ასახული, ფართოდ გავრცელებული არასათანადო მოპყრობის ფაქტების გამო. კომიტეტი სახელმწიფოს მოუწოდებს, დაუყოვნებლივ და ეფექტიანად გამოიძიოს ეს შემთხვევები, ასევე, შექმნას არასათანადო მოპყრობისგან დამცავი მექანიზმები, მათ შორის, ადჟურვოს პოლიცია ამომცნობი ნიშნებით და გაზარდოს მასთან ინტერაქციის ვიდეო/აუდიო ჩაწერის გამოყენება. გარდა ამისა, კომიტეტმა შეშფოთება გამოთქვა დაზარალებულად ცნობასთან დაკავშირებული სირთულეების გამო. ასევე, მოუწოდა სახელმწიფოს, გაეუმჯობესებინა არასათანადო მოპყრობის სამართლებრივი კვალიფიკაციის მომწესრიგებელი საკანონმდებლო ჩარჩო და პოლიტიკა, უზრუნველყო დაზარალებულთა შეუფერხებელი წვდომა საგამოძიებო მასალებზე. კომიტეტმა მოუწოდა სახელმწიფოს, წარადგინოს ყოვლისმომცველი ინფორმაცია არასათანადო მოპყრობის ფარგლებში სახელმწიფო მოხელეების უფლებამოსილების შეჩერების პრაქტიკის შესახებ, ასევე, სპეცოპერაციების დაგეგმვისა და ჩატარების დოკუმენტაციის პრაქტიკა და კონსოლიდირებული ყოველწლიური სტატისტიკა შესაბამისი ანალიზით. ამასთანავე, კომიტეტმა ყურადღება გაამახვილა სამოქალაქო საზოგადოების მნიშვნელობაზე და სახელმწიფოს მოუწოდა, შეექმნა ისეთი გარემო, რომელიც სამოქალაქო საზოგადოებას შეუფერხებელი მუშაობის შეუძლებლობას მისცემდა.

მინისტრთა კომიტეტის გადაწყვეტილებებში ასევე უარყოფითად არის შეფასებული სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის გაუქმება. მიუხედავად 2025 წელს სახელმწიფოს მიმართ კომიტეტის პირდაპირი მოწოდებისა, არ გაუქმებინა სპეციალური საგამოძიებო სამსახური,²⁹ საქართველოს ხელისუფლებამ ეს უწყება, რომელიც წამებისა და არასათანადო მოპყრობის გამოძიებისთვის შექმნილი დამოუკიდებელი ორგანო უნდა ყოფილიყო, გააუქმა და მისი ფუნქციები პროკურატურას გადასცა.³⁰

აღსანიშნავია, რომ 2024 წლის ნოემბერ-დეკემბრის სისტემური ძალადობა და არასათანადო მოპყრობა კვლავ ეფექტიანი გამოძიების და პასუხისმგებლობის გარეშე რჩება, ხოლო დანაშაულთა არასწორი კვალიფიკაცია და, არასათანადო მოპყრობის ნაცვლად, უფლებამოსილების გადამეტების ქვეშ მათი მოქცევა, ერთ-ერთი პრაქტიკაა, რომელიც დაუსჯელობის გარემოს ქმნის.³¹

ამასთანავე, მიუხედავად მინისტრთა კომიტეტის 2025 და 2026 წლების მოწოდებებისა, „ქართული ოცნება“ განაგრძობს სამოქალაქო სივრცის შევიწროებას. გარდა იმისა, რომ კვლავ ძალაშია 2024 წელს მიღებული „უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის შესახებ“ კანონი (რუსული კანონი), 2025 წელს მიღებული „უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტი“ (ე.წ. FARA) და „გრანტების შესახებ“ კანონში შეტანილი ცვლილებები, მმართველმა პარტიამ 2026 წლის 4 მარტს მიიღო ახალი ცვლილებები, რომლებიც კიდევ უფრო რეპრესიულს ხდის აქამდე არსებულ ისედაც შემზღუდველ გარემოს და, ფაქტობრივად, სამოქალაქო აქტიურობის კრიმინალიზებას იწვევს.³²

²⁸ იქვე.

²⁹ იქვე.

³⁰ 1553rd meeting (March 2026) (DH) - Rule 9.2 - [Communication](#) from NGOs (Social Justice Centre, Georgian Young Lawyers' Association, and European Human Rights Advocacy Centre) (23/01/2026) in the Tsintsabadze group of cases v. Georgia (Application No. 35403/06), პარ. 26, ბოლოს ნაწილი: 23.09.2026.

³¹ იქვე.

³² იქვე, პარ. 36-40.

მახარაძე და სიხარულიძე საქართველოს წინააღმდეგ³³

ამ ჯგუფის საქმეები შეეხება სიცოცხლის უფლების დარღვევას ციხეში ტუბერკულოზის მკურნალობისთვის ადეკვატური სამედიცინო დახმარების ნაკლებობის ან არარსებობის გამო.

ეს ჯგუფი **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

2020³⁴ და 2025³⁵ წლებში მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილ ანგარიშებში სახელმწიფო მიუთითებს ციხეებში ტუბერკულოზის მკურნალობისთვის გადადგმულ პოზიტიურ ნაბიჯებზე, მათ შორის, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებასა და CPT-ის პოზიტიურ შეფასებებზე.

2018 წლის CPT-ის ანგარიშის მიხედვით, დელეგაციამ აღნიშნა პროგრესი პირველად და მეორეულ ჯანდაცვაზე პატიმრების ხელმისაწვდომის კუთხით და გასცა რეკომენდაცია სახელმწიფოსთვის, შეეცაო ექიმთა ვაკანტური ადგილები და უზრუნველყო მეტი ექთნის რეკრუტირება.³⁶ ამავე ანგარიშში CPT-მ აღნიშნა, რომ ორის გარდა ყველა დაწესებულებაში, რომლებიც მოინახულეს, სამედიცინო განყოფილებები დამაკმაყოფილებელი იყო. ასევე, არ არსებობდა რაიმე მნიშვნელოვანი პრობლემა წამლებით ციხის მომარაგების კუთხით (გარდა ფსიქიატრიული მედიკამენტებისა).³⁷ CPT-მ ასევე მიუთითა ინფექციური დაავადებების მკურნალობასთან დაკავშირებულ მნიშვნელოვან პროგრესზე, რომლის შედეგადაც, ციხის პოპულაციაში ტუბერკულოზის გავრცელება 2014 წლიდან 73%-ით შემცირდა.³⁸

CPT-ის 2025 წლის ანგარიშში კვლავ საუბარია ციხეებში ჯანდაცვის სერვისების, მათ შორის, ინფექციური დაავადებების სკრინინგის კუთხით არსებულ კარგ ზოგად მდგომარეობაზე (ეს არ ვრცელდება მენტალურ ჯანმრთელობასა და ადიქციასთან დაკავშირებულ სერვისებზე, რომლებიც კვლავ მეტი გამოწვევით ხასიათდება).³⁹

მიუხედავად პენიტენციურ სისტემაში ინფექციური დაავადებების მკურნალობისა და ჯანდაცვის სერვისების კუთხით წინ გადადგმული ნაბიჯებისა, პრობლემად რჩება ჯანდაცვის ეფექტიანობასთან დაკავშირებული არაერთი საკითხი. საქართველოში 2024 და 2025 წლებში ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ სახალხო დამცველის ანგარიშების მიხედვით, კვლავ პრობლემურია, მათ შორის, არასათანადო მკურნალობა, გაჭიანურებული სამედიცინო მომსახურება, ექიმისა და პაციენტის კომუნიკაციის კონფიდენციალურობის დარღვევა, არასათანადო მკურნალობის მონიტორინგის მექანიზმის გაუმართაობა.⁴⁰ ანგარიშის მიხედვით, არაერთ შემთხვევაში კონკრეტული

³³ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2011 წლის 22 ნოემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Makharadze and Sikharulidze v. Georgia (35254/07) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

³⁴ 1383rd meeting (29 September-1 October 2020) (DH) - Action report (28/07/2020) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of MAKHARADZE AND SIKHARULIDZE v. Georgia (Application No. 35254/07), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

³⁵ 1545th meeting (December 2025) (DH) - Action Report (30/10/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of MAKHARADZE AND SIKHARULIDZE v. Georgia (Application No. 35254/07), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

³⁶ CPT Report on the visit to Georgia from 10 to 21 September 2018, CPT/Inf (2019) 16, პარ. 76 <https://rm.coe.int/1680945eca>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

³⁷ იქვე. პარ. 78.

³⁸ იქვე. პარ. 82.

³⁹ CPT Report on the visit to Georgia from 18 to 29 November 2024 and from 21 to 22 January 2025, CPT/Inf (2026) 06, პარ. 46-48, <https://rm.coe.int/48802aab80>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁴⁰ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2024 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2025, გვ. 52-53, <https://ombudsman.ge/res/docs/2025040121291438156.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა

პატიმრებისთვის არადროული ან არასათანადო სამედიცინო მომსახურების მიწოდების ფაქტი დასტურდება, რამაც მსჯავრდებულის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესება გამოიწვია.⁴¹ იკვეთება ასევე სამედიცინო რეფერალის არადროული განხორციელების პრაქტიკა, ვადების დარღვევა როგორც გეგმურ ამბულატორიულ, ასევე სტაციონარულ მომსახურებაზე.⁴² პრობლემად რჩება პაციენტის კონსულტაციამდე მოცდის დროის დადგენა, რადგან დოკუმენტაციიდან არ ჩანს, პაციენტი კონსულტაციაზე როდის ჩაეწერა.⁴³ საყურადღებოა, რომ გასაუბრების დროს პატიმართა ნაწილის თქმით, ხშირად 1 თვე ან მეტი უწევთ ექიმ-სპეციალისტთან კონსულტაციისთვის ლოდინი.⁴⁴

თავის ანგარიშებში სახელმწიფო ასევე აღნიშნავს, რომ ზრუნავს სასამართლოს წარმომადგენლების ინფორმირებულობის გაზრდაზე კონვენციის სტანდარტებთან დაკავშირებით და მიუთითებს იუსტიციის უმაღლესი სკოლის კურიკულუმებში სასწავლო მოდულების არსებობაზე, რომლებიც სისხლის და ადმინისტრაციულ მართლმსაჯულებაში კონვენციის სტანდარტებს შეეხება.⁴⁵

აღსანიშნავია, რომ, რომ 2024 წლის ნოემბერ-დეკემბერში სისტემურ პრობლემად გამოიკვეთა პოლიციის მიერ აქციებზე ნაცემი ადამიანებისთვის ადმინისტრაციული პატიმრობის მისჯა სამართალდარღვევის რეალური მტკიცებულებების გარეშე, ისე, რომ მოსამართლეები მხედველობაში არ იღებდნენ დაკავებულთა წამებისა და არასათანადო მოპყრობის აშკარა, ფიზიკურ გამოხატულებებს, არ აძლევდნენ მათ არასათანადო მოპყრობის შესახებ საუბრის შესაძლებლობას და, გარკვეულ შემთხვევებში, უგულებელყოფდნენ მათ სამედიცინო საჭიროებებს.⁴⁶ მათ შორის, ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისარმა 2024 წლის დეკემბერში საქართველოს მოუწოდა, დაუყოვნებლივ გაეთავისუფლებინა ის ადამიანები, რომლებიც შეკრების თავისუფლების ლეგიტიმური და მშვიდობიანი გამოყენების გამო იყვნენ დაკავებულნი.⁴⁷ ამის ფონზე, რთული დასაჯერებელია, რომ მხოლოდ მოსამართლეთა კვალიფიკაციის კურიკულუმებში ამ მოდულების არსებობას, სასამართლოს დამოუკიდებლობასა და მიუკერძოებლობასთან, მოსამართლეების კეთილსინდისიერებასთან დაკავშირებული კითხვების გათვალისწინებით, რაიმე რეალური შედეგი მოაქვს.

მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 52-54, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁴¹ იქვე.

⁴² იქვე.

⁴³ იქვე.

⁴⁴ იქვე.

⁴⁵ 1545th meeting (December 2025) (DH) - Action Report (30/10/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of MAKHARADZE AND SIKHARULIDZE v. Georgia (Application No. 35254/07), პარ 18, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁴⁶ საია და სხვები, ადამიანის უფლებების კრიზისი საქართველოში 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდგომ, 2024 წლის 28 ნოემბერი - 2025 წლის 28 თებერვალი, 2025, გვ. 62, 146-148, <https://www.gyla.ge/post/adamianis-uplebata-krizisi-dokumentirebis-angarishi>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁴⁷ Commissioner for Human Rights: Georgian authorities must fulfil their obligation to uphold the right of peaceful assembly, 04.12.2024, <https://www.coe.int/en/web/portal/-/commissioner-for-human-rights-georgian-authorities-must-fulfil-their-obligation-to-uphold-the-right-of-peaceful-assembly>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

3.2. სიცოცხლის უფლება და არასათანადო მოპყრობა (ოჯახში ძალადობის კონტექსტში)

თხელიძე საქართველოს წინააღმდეგ⁴⁸

ეს ჯგუფი აერთიანებს 4 საქმეს, რომლებიც შეეხება სახელმწიფოს მიერ პრევენციული ზომების არმიღებას მომჩივანთა ქალი ნათესავების დასაცავად ოჯახში ძალადობისგან, რაც მათი სიკვდილით დასრულდა. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ თხელიძის ჯგუფის საქმეებთან დაკავშირებით ხაზი გაუსვა, რომ სამართალდამცავმა ორგანოებმა ვერ მოახერხეს ოჯახში ძალადობის შემთხვევების სათანადო კვალიფიკაცია და გენდერული ნიშნით დისკრიმინაციის გამოძიება, ხოლო მათი პასიური რეაგირება ოჯახში ძალადობის ბრალდებებზე ქმნიდა ხელსაყრელ გარემოს ქალთა მიმართ შემდგომი ძალადობისთვის.

თხელიძის ჯგუფის საქმეები მინისტრთა კომიტეტის **გაძლიერებული ზედამხედველობის** ქვეშაა.

2024 წელს მინისტრთა კომიტეტის სამდივნომ აღნიშნა, რომ საქართველომ გარკვეულ პროგრესს მიაღწია ოჯახში ძალადობასა და გენდერულ დისკრიმინაციასთან დაკავშირებული საკითხების მოგვარებაში, გააქტიურდა ელექტრონული ზედამხედველობის სისტემის გამოყენება. ასევე, დადებითად შეფასდა სამართალდამცავების, პროკურორებისა და მოსამართლეების გადამზადება გენდერული მოტივის იდენტიფიცირების მიმართულებით, მსხვერპლთა კოორდინაციის სერვისების განმტკიცება, დაცვისა და მხარდაჭერის არსებული მექანიზმების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობის გაზრდის ღონისძიებები.⁴⁹

ამასთანავე, 2024 წელს მინისტრთა კომიტეტმა სახელმწიფოს მოუწოდა, წარმოადგინოს სრულყოფილი ინფორმაცია შემთხვევებით და დამცავი ორდერების გამოყენების, რისკების შეფასების ინსტრუმენტის იმპლემენტაციის და ეროვნული რეფერირების მექანიზმის ფუნქციონირების შესახებ.⁵⁰ ასევე, მოუწოდა, გააორმაგოს გენდერული მოტივის გამოვლენისკენ მიმართული ძალისხმევა, კომიტეტს წარუდგინოს ახსნა ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის საქმეებზე აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის გამოყენების დაბალ მაჩვენებელთან დაკავშირებით, ასევე, ამ საქმეებზე სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მსჯავრდების მაჩვენებლებს შორის არსებული სხვაობის შესახებ.⁵¹ გარდა ამისა, სახელმწიფომ კომიტეტს უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია ოჯახში და ქალთა მიმართ ძალადობის სტატისტიკური მონაცემებისა და გამოძიების ხანგრძლივობის თაობაზე,⁵² ასევე, კონკრეტული მონაცემები გენდერულად მოტივირებულ ძალადობაზე არასათანადო რეაგირების გამო დისკრიმინირებული ან სისხლისსამართლებრივი მექანიზმების გამოყენების შესახებ.⁵³ გენდერულად მოტივირებული ძალადობის პრობლემის აღმოფხვრაში სამოქალაქო საზოგადოების მნიშვნელოვანი როლის გათვალისწინებით, კომიტეტმა მოუწოდა სახელმწიფოს, შექმნას ხელსაყრელი გარემო სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების საქმიანობისთვის.⁵⁴

⁴⁸ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2021 წლის 8 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე Tkheidze v. Georgia (33056/17) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

⁴⁹ 514th meeting (3-5 December 2024) (DH) - H46-15 Tkheidze group v. Georgia (Application No. 33056/17), [CM/Notes/1514/H46-15](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁵⁰ 1514th meeting (3-5 December 2024) (DH) - H46-15 Tkheidze group v. Georgia (Application No. 33056/17), [CM/Del/Dec\(2024\)1514/H46-15](#), პარ. 3-4, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁵¹ იქვე.

⁵² იქვე.

⁵³ იქვე. პარ. 5.

⁵⁴ იქვე. პარ. 8.

სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების მიერ მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილ ინფორმაციაში ხაზგასმულია, რომ სახელმწიფომ უნდა გააძლიეროს ელექტრონული ზედამხედველობის სისტემა არა მხოლოდ ტექნიკური აღჭურვილობის გაზრდით, არამედ მსხვერპლთა ცნობიერების ამაღლებით და მათი ფინანსური დაცვის გარანტიებით, რათა აპარატურის დაზიანების შიშმა არ შეაფერხოს უსაფრთხოების ამ მექანიზმის გამოყენება. სისტემური ცვლილებების ფარგლებში, უმნიშვნელოვანესია საგამოძიებო ორგანოებში დამკვიდრებული გენდერული სტერეოტიპების აღმოფხვრა, რათა ტრადიციული კონტექსტი ან მსხვერპლსა და მოძალადეს შორის არსებული ურთიერთობა არ გახდეს დანაშაულის შემამსუბუქებელი ან გამამართლებელი ფაქტორი. მხოლოდ კომპლექსური მიდგომით, რაც მოიცავს როგორც კანონის აღსრულების მკაცრ მონიტორინგს, ისე მოძალადეებისთვის სარეაბილიტაციო პროგრამების სავალდებულო დანერგვას, იქნება შესაძლებელი გენდერული და ოჯახში ძალადობის პრევენციული მექანიზმების ეფექტიანი მუშაობა.⁵⁵

აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფოს მიერ 2025 წლის მაისში წარდგენილი სამოქმედო გეგმა არ მოიცავს ინფორმაციას, რა სახის ზოგადი ღონისძიებები გატარდა თხელიძის ჯგუფის საქმეებში არსებული პრობლემის აღმოსაფხვრელად.⁵⁶

სახალხო დამცველის 2025 წლის ანგარიშის მიხედვით, საქართველოში ქალთა მიმართ და ოჯახში ძალადობის კუთხით არსებული მდგომარეობა კვლავ საგანგაშოა და სისტემურ გამოწვევებს მოიცავს. წლების განმავლობაში, ძირითად პრობლემებად რჩება საკანონმდებლო ხარვეზები – გაუპატიურების დეფინიციის შეუსაბამობა საერთაშორისო სტანდარტებთან და ციფრული ძალადობის განმარტების არარსებობა.⁵⁷

აგრეთვე, სახეზეა სამართალდამცავი უწყებების არაეფექტიანი რეაგირება, რაც ვლინდება რისკების არასწორ შეფასებაში, დაგვიანებულ ქმედებებსა და სქესობრივი დანაშაულების არასწორ კვალიფიკაციაში. ამას ემატება სოციალური სერვისების სიმწირე. თავშესაფრებისა და კრიზისული ცენტრების რაოდენობა ვერ აკმაყოფილებს ევროპის საბჭოს სტამბოლის კონვენციით დადგენილ მინიმალურ სტანდარტებს, ხოლო არსებული კომპენსაციის მექანიზმი გაუმართავია და დაზარალებულთათვის პრაქტიკულად მიუწვდომელი.⁵⁸

პრობლემის აღმოსაფხვრელად აუცილებელია კომპლექსური მიდგომა, რაც, პირველ ყოვლისა, გულისხმობს ეროვნული კანონმდებლობის ჰარმონიზაციას სტამბოლის კონვენციასთან. სახელმწიფო უწყებებმა დროულად უნდა დაამტკიცონ და აღასრულონ სამოქმედო გეგმები და სპეციალური ოპერაციული პროცედურები, რათა გაუმჯობესდეს უწყებათაშორისი კოორდინაცია. გარდა ამისა, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია სამართალდამცავთა სისტემური გადამზადება გენდერული მგრძნობელობისა და მსხვერპლთან კომუნიკაციის კუთხით, ერთიანი სტატისტიკური მეთოდოლოგიის დანერგვა და სერვისების გეოგრაფიული არეალის გაფართოება, რათა ყველა მსხვერპლს შეეძლოს სამართლებრივი, ფინანსური დახმარების მიღება და ფსიქო-სოციალური რეაბილიტაციის გავლა.⁵⁹

⁵⁵ 1514th meeting (December 2024) (DH) - Rule 9.2 - [Communication](#) from NGOs (Georgian Young Lawyers' Association (GYLA); European Human Rights Advocacy Centre (EHRAC); Union Sapari) (22/10/2024) concerning the Tkhelidze group of cases v. Georgia (Application No. 33056/17), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁵⁶ 1531st meeting (June 2025) (DH) - Action Plan (30/05/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of Tkhelidze v. Georgia (Application No. 33056/17), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁵⁷ საია, სახელმწიფოს რეაგირება გენდერულად მოტივირებულ ძალადობაზე, საქართველოში კანონმდებლობისა და პრაქტიკის ანალიზი, 2024, https://gyla.ge/files/genderi_geo.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁵⁸ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ 251, იხ. <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁵⁹ საია, სახელმწიფოს რეაგირება გენდერულად მოტივირებულ ძალადობაზე საქართველოში,

3.3. არასათანადო მოპყრობა და პირადი ცხოვრების დაცულობა (ბავშვზე სექსუალური ძალადობის არაეფექტიანი გამოძიების კონტექსტში)

X საქართველოს წინააღმდეგ⁶⁰

საქმე შეეხება ბავშვზე ოჯახის წევრის მხრიდან განხორციელებული სექსუალური ძალადობის გამოძიების არაეფექტიანობას, გაჭიანურებას და მსხვერპლისთვის დაზარალებულის სტატუსის მინიჭებაზე უარს.

საქმე სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

სახელმწიფოს სამოქმედო გეგმის წარგენის 6 თვიანი ვადა ჯერ გასული არ არის (გადაწყვეტილება საბოლოოდ ძალაში შევიდა 2026 წლის 30 ივნისს). სახელმწიფოს სამოქმედო გეგმა ჯერ არ წარმოუდგენია.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს სახალხო დამცველი,⁶¹ საერთაშორისო მექანიზმები⁶² და სამოქალაქო საზოგადოება⁶³ წლებია ბავშვებზე სექსუალური ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის კუთხით არსებულ გამოწვევებზე მიუთითებენ. მიუხედავად ამისა, სახალხო დამცველის შეფასებით, კონკრეტული ნაბიჯები პრაქტიკის გასაუმჯობესებლად არ იდგმება.⁶⁴ ძალადობის გამოვლენილ შემთხვევებზე შეზღუდულ რეაგირებას გამოწვევად მიიჩნევს გაეროს ბავშვის უფლებების კომიტეტიც და მოუწოდებს საქართველოს, უზრუნველყოს ბავშვთა მიმართ ძალადობის ყველა შემთხვევის, განსაკუთრებით კი, სექსუალური ძალადობის, დროული, ეფექტიანი გამოძიება და უზრუნველყოს დამნაშავეთა სისხლისსამართლებრივი დევნა და დასჯა მათი დანაშაულების სიმძიმის შესაბამისი სასჯელებით.⁶⁵

პრობლემურია, მათ შორის, ბავშვებზე და მათ ოჯახებზე მორგებული სარეაბილიტაციო პროგრამების არარსებობა ან არასათანადო ხელმისაწვდომობა, საგამოძიებო მოქმედებების ბავშვებზე მორგებულ გარემოში წარმართვა, ბავშვების სათანადოდ გამოკითხვა, სამედიცინო ექსპერტიზაზე არასათანადო გეოგრაფიული მისაწვდომობა.⁶⁶

გამოწვევებით ხასიათდება ბავშვებზე ექსუალური ძალადობის (და ძალადობის სხვა ფორმების) სტატისტიკის წარმოებაც. ქვეყანაში კვლავ არ არსებობს არც ბავშვთა მიმართ ძალადობის შესახებ მიმართვიანობისა და გამოვლენილი შემთხვევების ერთიანი მონაცემი, არც ზუსტი სტატისტიკა იმის შესახებ, თუ ბავშვთა მიმართ ძალადობის, მათ შორის, სექსუალური ძალადობის რამდენ საქმეზე დაიწყო გამოძიება.⁶⁷

კანონმდებლობისა და პრაქტიკის ანალიზი, 2024, https://gyla.ge/files/genderi_geo.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁶⁰ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2026 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილება საქმეზე X v. Georgia (35640/22).

⁶¹ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 342, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁶² Committee on the Rights of the Child, Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Georgia, 2024, CRC/C/GEO/CO/5-6, §§ 22-23.

⁶³ საია, ბავშვებზე სექსუალური ძალადობის წინააღმდეგ სახელმწიფოს რეაგირების გამოწვევების მიმოხილვა, 22.04.2026, <https://gyla.ge/post/GYLA-bavshvtamimartseksualuridzaladoba-saxelmtsiporeagire-ba>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁶⁴ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 342, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁶⁵ Committee on the Rights of the Child, Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Georgia, 2024, CRC/C/GEO/CO/5-6, §§ 22-23.

⁶⁶ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 342-343, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁶⁷ იქვე, გვ. 339-340.

2025 წელს გამოქვეყნებულ ანგარიშში, სახალხო დამცველი დადებითად აფასებდა 2024 წელს სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის მიერ პოლიტიკის გამკაცრების, მონიტორინგის მექანიზმის დანერგვის, პრევენციისა და ბავშვების მხარდაჭერის მიმართულებით გადადგმულ ნაბიჯებს (კერძოდ, სპეციალური დეპარტამენტის შექმნა, მსჯავრდებულთა რეესტრისა და მონიტორინგის მექანიზმების ინიცირება, საკანონმდებლო ცვლილებების პროცესის დაწყება და პრევენციული შეხვედრები)⁶⁸ და სახელმწიფოს აღნიშნული ინიციატივების დროული და ეფექტიანი განხორციელებისკენ მოუწოდებდა, თუმცა, მას შემდეგ სპეციალური საგამოძიებო სამსახური საერთოდ გაუქმდა,⁶⁹ ხოლო 2024 წელს ინიცირებული ღონისძიებები ამ დრომდე არ განხორციელებულა.⁷⁰

მნიშვნელოვანია, სამოქმედო გეგმის შემუშავებისას სახელმწიფომ გაითვალისწინოს სახალხო დამცველის ანგარიშებში, სამოქალაქო საზოგადოებისა და საერთაშორისო მექანიზმების შეფასებებში იდენტიფიცირებული გამოწვევები.

3.4. დისკრიმინაცია და არასათანადო მოპყრობა (სიძულვილით მოტივირებული ძალადობის, შეკრების თავისუფლების კონტექსტში)

იდენტობის ჯგუფის საქმეები⁷¹

ეს ჯგუფი აერთიანებს საქმეებს, რომლებიც შეეხება რელიგიური უმცირესობების და ლგბტქი ადამიანების მიმართ შეკრებებზე სიძულვილით მოტივირებული ძალადობისა და ამ კუთხით პოლიციის მხრიდან გამოვლენილი უფლებადარღვევების გამოძიებას.

იდენტობის ჯგუფის საქმეები მინისტრთა კომიტეტის **გაძლიერებული ზედამხედველობის** ქვეშაა.

ამ ჯგუფის საქმეების აღსრულების პროცესში მინისტრთა კომიტეტის მიერ მიღებული ბოლო გადაწყვეტილებები ცხადყოფს, რომ სახელმწიფო არა მხოლოდ უგულებელყოფს აღსრულებასთან დაკავშირებულ ვალდებულებებს, არამედ აქტიურად აუარესებს მდგომარეობას და თავად ქმნის სიძულვილით მოტივირებული ძალადობისა და დისკრიმინაციისთვის ნოყიერ ნიადაგს.

კომიტეტმა 2024 წლის გადაწყვეტილებაში სახელმწიფოს მოუწოდა, გაეუქმებინა დისკრიმინაციული, ჰომოფობიური და ტრანსფობიური კანონები.⁷² ვენეციის კომისიისა და ეუთოს მოსკოვის მექანიზმის შეფასებებით, მათ შორის, დასტურდება 2024 წლის 17 სექტემბერს მიღებული საკანონმდებლო პაკეტის შეუთავსებლობა ადამიანის უფლებებთან, შეკრების და გამოხატვის თავისუფლებებთან, კანონების ბუნდოვანება, ლეგიტიმური მიზნის არარსებობა და ჰომოფობიური/ტრანსფობიური შინაა-

⁶⁸ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2024 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2025, გვ. 327, <https://ombudsman.ge/res/docs/2025040121291438156.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁶⁹ ორგანული კანონი „პროკურატურის შესახებ“ საქართველოს ორგანულ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე, დოკუმენტის ნომერი 693-III-XIმპ, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6534876?publication=0>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁷⁰ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 343, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁷¹ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2015 წლის 12 მაისის გადაწყვეტილება საქმეზე Identoba and Others v. Georgia (73235/12) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

⁷² 1507th meeting (17-19 September 2024) (DH) - H46-9 Identoba and Others group v. Georgia (Application No. 73235/12), [CM/Del/Dec\(2024\)1507/H46-9](https://cm.del.dec(2024)1507/H46-9), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

რსი.⁷³ მიუხედავად ამისა, ეს საკანონმდებლო პაკეტი დღესაც ძალაშია. 2025 წლის გადაწყვეტილებაში მინისტრთა კომიტეტმა უარყოფითად შეაფასა მის მიერ გაცემული რეკომენდაციის უგულებელყოფა და კანონის მიღება, შესაბამისად, სახელმწიფოს მისი გაუქმებისკენ მოუწოდა.⁷⁴

მინისტრთა კომიტეტმა ასევე მოუწოდა საქართველოს, უარი თქვას დისკრიმინაციულ რიტორიკაზე და გამოსატოს სრული მიუღებლობა სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულების მიმართ, მათ შორის, დაუსჯელობის წინააღმდეგ მიმართული ქმედებებით.⁷⁵

წლების განმავლობაში კომიტეტი მოუწოდებდა საქართველოს, შეექმნა სპეციალიზებული საგამოძიებო ერთეული სიძულვილის დანაშაულების ეფექტიანი გამოძიების უზრუნველსაყოფად.⁷⁶ სახელმწიფოს მიერ 2024 წლის ივნისში წარდგენილი ანგარიშის მიხედვით, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების დეპარტამენტის მიერ 2023 წლის ივნისში საქართველოში განხორციელებული მისიის ფარგლებში, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ წარმოადგინა თავისი ხედვა გამომძიებელთა სპეციალიზაციის შესახებ, რაც უნდა ყოფილიყო სპეციალიზებული საგამოძიებო ერთეულის შექმნის ალტერნატივა.⁷⁷ ანგარიშის მიხედვით, სამინისტრო აქტიურად ემზადებოდა გამომძიებელთა სპეციალიზაციისთვის.⁷⁸ 2024 წლის დეკემბრის ანგარიშში სახელმწიფო ყურადღებას ამახვილებდა მსს-ს სისტემაში კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით დაგეგმილ პროგრამებზე.⁷⁹

კომიტეტმა 2025 წლის მარტის გადაწყვეტილებაში, წინა გადაწყვეტილებების მსგავსად, სახელმწიფოს მოუწოდა, გაუზიაროს მას სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულების გამოძიების სპეციალიზაციის დაგეგმილი პროგრამის დეტალური მახასიათებლები, მათ შორის, ამოქმედების ვადები,⁸⁰ თუმცა 2025 წლის ივლისში საქართველოს მიერ წარდგენილი ანგარიში ამ მონაცემებს კვლავ არ შეიცავს.⁸¹

⁷³ Venice Commission, Georgia, Opinion on the Draft Constitutional Law on Protecting Family Values and Minors CDL-AD(2024)021, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2024\)021-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2024)021-e), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; OSCE fact-finding mission on Georgia (2026) under paragraph 12 of the Moscow Mechanism Document, Report on developments in Georgia in respect of human rights and fundamental freedoms since Spring 2024, par 212-223, 268-278, <https://odihr.osce.org/odihr/662725>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁷⁴ Interim Resolution [CM/ResDH\(2025\)31](#) - Execution of the judgments of the European Court of Human Rights - Identoba and Others group v. Georgia (Application No. 73235/12), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁷⁵ იქვე.

⁷⁶ 1355 meeting (DH) September 2019 - H46-8 Identoba and Others group v. Georgia (Application No. 73235/12), [CM/Del/Dec\(2019\)1355/H46-8](#), პარ. 10, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁷⁷ 1507th meeting (September 2024) (DH) - Action Report (27/06/2024) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of IDENTOBA AND OTHERS v. Georgia (Application No. 73235/12), პარ 49, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁷⁸ იქვე.

⁷⁹ 1521st meeting (March 2025) (DH) - Action Report (23/12/2024) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of IDENTOBA AND OTHERS v. Georgia (Application No. 73235/12), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁸⁰ Interim Resolution [CM/ResDH\(2025\)31](#) - Execution of the judgments of the European Court of Human Rights - Identoba and Others group v. Georgia (Application No. 73235/12), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁸¹ 1537th meeting (September 2025) (DH) - Action report (02/07/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of IDENTOBA AND OTHERS v. Georgia (Application No. 73235/12), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

3.5. შეკრების და გამოსატვის თავისუფლებები და არასათანადო მოპყრობა (შეკრების დარბევის კონტექსტში)

ცაავა და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ⁸²

საქმე ეხება 2019 წლის 20-21 ივნისის ანტისაოკუპაციო აქციის დაშლისას სახელმწიფოს მხრიდან ძალის გადამეტების ფაქტებს, რის შედეგადაც, მოქალაქეებმა, აქციის მონაწილეებმა და ჟურნალისტებმა მიიღეს ფიზიკური დაზიანებები პოლიციის მიერ სპეციალური საშუალებების არასწორი გამოყენების გამო. დაშლის ოპერაცია თითქმის 7 საათი გაგრძელდა. პოლიციამ 800-ზე მეტი რეზინის ტყვია გამოიყენა. შედეგად, ზოგმა თვალი დაკარგა, ზოგს კი სახის ძვლები დაუზიანდა.

აღსანიშნავია, რომ 20 ივნისის საქმე არის პირველი პრეცედენტი საქართველოს ისტორიაში, როდესაც ევროპული სასამართლოს დიდმა პალატამ საქმე განიხილა მომჩივანთა მოთხოვნის საფუძველზე. კონკრეტულად, 2024 წლის 7 მაისს პალატის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება მომჩივანთა წარმომადგენლებმა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დიდ პალატაში გაასაჩივრეს.⁸³ 2025 წლის 26 თებერვალს სტრასბურგის სასამართლოში 20 ივნისის საქმეზე 17 მოსამართლის შემადგენლობით ზეპირი სხდომა გაიმართა. საბოლოო გადაწყვეტილება კი სწორედ დიდმა პალატამ მიიღო 2025 წლის 11 დეკემბერს.

ამ საქმეში ევროპული სასამართლოს დიდმა პალატამ დეტალურად განმარტა კინეტიკური საშუალებების გამოყენების წესი და, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის 46-ე მუხლის საფუძველზე, სახელმწიფოს მიუთითა სპეციალური საშუალებების გამოყენების მარეგულირებელი ჩარჩოს მოწესრიგების აუცილებლობაზე⁸⁴ ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართლის წესების დაცვით, მათ შორის, იმ სახელმძღვანელო სტანდარტების გათვალისწინებით, რომლებიც გაეროს ფარგლებშია შემუშავებული:

- კინეტიკური საშუალებები (რეზინის ტყვიები) გამოყენებული უნდა იყოს მხოლოდ უკიდურესი აუცილებლობის შემთხვევაში, სიცოცხლისა და ფიზიკური დაზიანების რეალური და მყისიერი საფრთხის საპასუხოდ;
- კინეტიკური საშუალებები (რეზინის ტყვიები) გამოყენებული უნდა იყოს მხოლოდ ინდივიდუალურად, მიზანმიმართულ შემთხვევებში, და არა – როგორც მასის კონტროლის ზოგადი საშუალება; გარდა ამისა, მათი გამოყენება უნდა მოხდეს იმგვარად (კონკრეტული საშუალების ტექნიკური მახასიათებლების გათვალისწინებით), რომ მიზანმიმართულ შემთხვევებშიც სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის რისკი მაქსიმალურად შემცირდეს;
- არ უნდა იყოს გამოყენებული მრავალკომპონენტური საშუალებები და ლითონის შემცველი ტყვიები;
- კინეტიკური საშუალებების (რეზინის ტყვიების) გამოყენებას წინ უნდა უძღვოდეს შესაბამისი გაფრთხილება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ასეთი გაფრთხილება აშკარად შეუძლებელია;
- კინეტიკური საშუალებები (რეზინის ტყვიები) გამოყენებული უნდა იყოს მხოლოდ იმ სამართალდამცავი პირების მიერ, რომლებიც სათანადოდ არიან გადამზადებული

⁸² იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2025 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Tsaava and Others v. Georgia (13186/20).

⁸³ საია, 2025 წლის 26 თებერვალს სტრასბურგის სასამართლოს დიდ პალატაში 20 ივნისის საქმეებზე ზეპირი მოსმენა გაიმართება, 25.02.2025, იხ. <https://www.gyla.ge/post/20-ivnisis-saqmis-ganxilva-did-pal-atashi-gyla>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁸⁴ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2025 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Tsaava and Others v. Georgia (13186/20), პარ. 466.

ლნი არა მხოლოდ კონკრეტული საშუალებების ტექნიკური მახასიათებლების ცნობის კუთხით, არამედ უნდა ფლობდნენ ინფორმაციას ამ საშუალებების შედეგად სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის მიყენებული შესაძლო რისკების შესახებ;

- კინეტიკური საშუალებების (რეზინის ტყვიების) გამოყენება უნდა დაექვემდებაროს მკაცრ ბრძანებასა და კონტროლს.⁸⁵

მინისტრთა კომიტეტმა 20 ივნისის საქმის აღსრულებასთან დაკავშირებით ცალკე საზედამხედველო ჯგუფი შექმნა და ის გაძლიერებულ ზედამხედველობას დაუქვემდებარა.

20 ივნისის საქმის ზოგადი საკითხები არ ეხება მხოლოდ რეზინის ტყვიებს, არამედ ის ნაკლებად ლეტალური იარაღის ბოროტად გამოყენების ფართოდ გავრცელებულ პრაქტიკასაც მოიცავს, რომელიც 2019 წლის შემდგომი აქციების დროსაც გამოვლინდა, მათ შორის, ეს ეხება წყლის ჭავლში ქიმიური ნივთიერებების შერევას.⁸⁶

ნაცვლად მარეგულირებელი ჩარჩოს გაუმჯობესებისა, არსებული კანონმდებლობა და პრაქტიკა 2019 წლის შემდეგ კიდევ უფრო გაუარესდა. შინაგან საქმეთა მინისტრის 2019 წელს მოქმედი N1002 ბრძანებით იკრძალებოდა „შეკრებისა/მანიფესტაციის მონაწილეთა მიმართ წყლის ჭავლის, რეზინის ტყვიებისა და ცრემლსადენი გაზის ერთდროულად ან პარალელურ რეჟიმში გამოყენება“. დღევანდელი მდგომარეობით კი ვითარება გაუარესებულია და ეს ჩანაწერი ინსტრუქციიდან სრულად ამოღებულია.⁸⁷

შეკრება-მანიფესტაციების დროს საპოლიციო ძალის გამოყენებასთან დაკავშირებული საერთაშორისო სტანდარტების დადგენა საქართველოსთვის განსაკუთრებით აქტუალურია 2024 წლიდან მიმდინარე მშვიდობიანი პროტესტის ფონზე, რომლის დროსაც პოლიციის მხრიდან წამებას, არაადამიანურ, დამამცირებელ მოპყრობას, უკანონო დარბევას და სპეციალური საშუალებების თვითნებურ, ინტენსიურ გამოყენებას სისტემატური და მასშტაბური ხასიათი ჰქონდა.⁸⁸

სახელმწიფომ 2026 წლის 16 ივნისს მინისტრთა კომიტეტს 20 ივნისის საქმესთან დაკავშირებით აღსრულების სამოქმედო გეგმა წარუდგინა და მიუთითა, რომ იგეგმება 1002-ე ბრძანებაში ცვლილებების შეტანა. თუმცა, სამოქმედო გეგმა მეტ შინაარსობრივ დეტალს არ შეიცავს.

3.6. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (ფარული მიყურადების კონტექსტში)

რომანჩენკო და ხარაზიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ⁸⁹

საქმე შეეხება 2020 წელს, სისხლის სამართლის პროცედურების ფარგლებში, ფარული მიყურადების და სატელეფონო საუბრების ჩაწერის შედეგად, პირადი ცხოვრების დაცულობის უფლების დარღვევას.

⁸⁵ იქვე, პარ. 342.

⁸⁶ 1563rd meeting (June 2026) (DH) - Rule 9.2 - [Communication](#) from NGOs (European Human Rights Advocacy Centre and Georgian Young Lawyers Association) (05/03/2026) in the case of Tsaava and Others v. Georgia (Application No. 13186/20), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁸⁷ საია, სამოქალაქო უფლებები მზარდი საპოლიციო ტერორის პირისპირ, 2024, გვ. 16, <https://gyla.ge/post/mzardi-sapolicio-terori>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁸⁸ საია და სხვები, ადამიანის უფლებების კრიზისი საქართველოში 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდგომ, 2024 წლის 28 ნოემბერი - 2025 წლის 28 თებერვალი, 2025, <https://www.gyla.ge/post/adamianis-uplebata-krizisi-dokumentirebis-angarishi>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁸⁹ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2025 წლის 18 თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე Romanchenko and Kharazishvili v. Georgia (33067/22).

საქმე სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილების მიხედვით, დარღვევა ფარულ საგამოძიებო მოქმედებაზე სასამართლო კონტროლის ფორმალურმა ბუნებამ და სასამართლოს მიერ აუცილებლობის დაუსაბუთებლობამ გამოიწვია. ამ გადაწყვეტილებაში ევროპულმა სასამართლომ არ მიიჩნია, რომ ფარული მიყურადების მომწესრიგებელი კანონმდებლობა კანონიერების ხარისხობრივ მოთხოვნებს ვერ აკმაყოფილებდა.⁹⁰ თუმცა, ვინაიდან განაცხადი ეხებოდა კანონის კონკრეტულ შემთხვევაში გამოყენებას, სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა არა კანონმდებლობის ზოგად შეფასებაზე, არამედ განსახილველი საქმის კონკრეტულ გარემოებებზე.⁹¹

2025 წელს სახელმწიფოს მიერ მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილი ანგარიშის მიხედვით, საქართველოს კანონმდებლობა ამომწურავად და დეტალურად არეგულირებს ფარული მიყურადების წესებს, დაცვის გარანტიებს და ამ საგამოძიებო მოქმედებებს უკიდურეს ზომად განსაზღვრავს.⁹² სახელმწიფოს პოზიციით, ის ასევე ზრუნავს სასამართლო სისტემის წარმომადგენლების კვალიფიკაციის ამაღლებაზე.⁹³ ანგარიშში სახელმწიფო ამტკიცებს, რომ დარღვევა იზოლირებული შემთხვევა იყო და კომიტეტმა ამ საქმის აღსრულებაზე ზედამხედველობა უნდა დახუროს.⁹⁴

მიუხედავად სახელმწიფოს პოზიციისა, რომ ეს საქმე იზოლირებულ შემთხვევას განეკუთვნებოდა, როგორც ეროვნული, ისე საერთაშორისო ინსტიტუტები, წლებია, მიუთითებენ ფარული საგამოძიებო მოქმედებების მომწესრიგებელი კანონმდებლობის ხარვეზებსა და სასამართლო ზედამხედველობის გამოწვევებზე. მაგალითად, ვენეციის კომისია თავის 2022 წლის დასკვნაში სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში შეტანილი ცვლილებების შესახებ კრიტიკულად აფასებდა ასეთი საგამოძიებო მოქმედებების საფუძვლების გაფართოებას, საგამოძიებო მოქმედებების ვადის ზრდას და პირის ინფორმირებულობის შესუსტებას.⁹⁵ კომისია ასევე მიუთითებდა სასამართლო კონტროლის სავარაუდო დაბალ ხარისხზე და სახელმწიფოს მოუწოდებდა, გაეძლიერებინა ფარული საგამოძიებო მოქმედებების მომწესრიგებელი სისტემა, მათ შორის, სასამართლო კონტროლის ხარისხი.⁹⁶ აღსანიშნავია, რომ საქართველოს სახალხო დამცველი 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ ანგარიშში, წინა წლების მსგავსად, მიუთითებს ფარული საგამოძიებო მოქმედებების მომწესრიგებელი კანონმდებლობის ხარვეზებზე და საქართველოს პარლამენტს მოუწოდებს:

„მიიღოს შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებები, რომელთა შედეგად:

- შეიზღუდება იმ დანაშაულთა ჩამონათვალი, რომელთა გამოძიებისას დასაშვებია ფარული საგამოძიებო ღონისძიებების ჩატარება, მკაცრი აუცილებლობისა და პროპორციულობის პრინციპების გათვალისწინებით;

- განისაზღვრება ფარული საგამოძიებო ღონისძიებების ჩატარების ვადები და მათი გარტყლების მაქსიმალური ზედა ზღვარი;

⁹⁰ იქვე. პარ. 50-62.

⁹¹ იქვე. პარ. 51.

⁹² 1545th meeting (December 2025) (DH) - Action Report (18/11/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Romanchenko and Kharazishvili v. Georgia (Application No. 33067/22), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁹³ იქვე.

⁹⁴ იქვე.

⁹⁵ იქვე.

⁹⁶ Venice Commission, Georgia, Urgent opinion on the draft Law on the amendments to the criminal procedure Code, adopted by the Parliament of Georgia, on 7 June 2022, CDL-AD(2022)037, პარ. 64, <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2022-037-e>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

- განისაზღვრება ფარული საგამოძიებო მოქმედების შესახებ პირის ინფორმირების ვადები და ამ ვადების გაგრძელების მაქსიმალური ზედა ზღვარი“.⁹⁷

3.7. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (გენდერის სამართლებრივი აღიარების კონტექსტში)

ა. დ. და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ⁹⁸

საქმე შეეხება სამოქალაქო დოკუმენტებში სქესის მარკერის შეცვლის გამჭვირვალე და მისაწვდომი პროცედურის არარსებობას და გენდერის სამართლებრივ აღიარებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის ბუნდოვანებას.

საქმე გაძლიერებულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

ეს საქმე კიდევ ერთი მაგალითია, გადაწყვეტილების აღსრულების ნაცვლად, როგორ აუარესებს ხელისუფლება მდგომარეობას მიზანმიმართულად. აღსანიშნავია, რომ გენდერის სამართლებრივი აღიარების კუთხით ვითარება ამ გადაწყვეტილების გამოტანის შემდგომ, 2024 წლის სექტემბერში მიღებული საკანონმდებლო პაკეტით, სრულად აიკრძალა გენდერის სამართლებრივი აღიარება, ისევე, როგორც ტრანსს-პეციფიკური ჯანდაცვა. შედეგად, კანონმდებლობა კიდევ უფრო დაშორდა ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სტანდარტებს და ევროპული სასამართლოს პრაქტიკას.⁹⁹ 2025 წლის გადაწყვეტილებაში ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტმა ძლიერი შემოთავაზება გამოთქვა „ოჯახური ღირებულებებისა და არასრულწლოვანთა დაცვის შესახებ“ კანონით გათვალისწინებული აკრძალვების გამო, ხაზი გაუსვა საკანონმდებლო ცვლილებების აუცილებლობას და სახელმწიფოს მოუწოდა, დროულად შეცვალოს კანონმდებლობა და პრაქტიკა, შეუსაბამოს ისინი ევროპული კონვენციისა და ევროპული სასამართლოს სტანდარტებს, რათა ტრანსგენდერმა პირებმა შეძლონ სამოქალაქო დოკუმენტებში გენდერის/სქესის მარკერის შეცვლის სწრაფი, მისაწვდომი და გამჭვირვალე პროცედურებით სარგებლობა.¹⁰⁰

3.8. პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობა (ცილისწამების კონტექსტში)

რამიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ¹⁰¹

საქმე შეეხება 2017 წელს ცნობილი სასულიერო პირის მიერ, პირდაპირ ეთერში, სატელევიზიო ინტერვიუს დროს, გახმაურებული საქმის ადვოკატზე გაკეთებულ განცხადებებთან დაკავშირებულ ცილისწამების საჩივარს. ევროპული სასამართლოს შეფასებით, ეროვნულმა სასამართლომ ვერ დაიცვა ბალანსი კონვენციით დაცულ ინტერესებს შორის. კერძოდ, მიუხედავად მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი არგუ-

⁹⁷ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 168, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

⁹⁸ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2022 წლის 1-ლი დეკემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე A.D and Others v. Georgia (57864/17).

⁹⁹ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია დისკრიმინაციულ, ადამიანის უფლებების და დემოკრატიის წინააღმდეგ მიმართულ საკანონმდებლო ცვლილებებს ეხმაურება, 20.09.2024, <https://gyla.ge/post/saqartvelos-akhalgazrda-iuristta-asociacia-diskriminaciul-adamianis-uflebebis-da-demokratiis-tsi-naaghmddeg-mimartul-sakanonmdablo-cvilebebs-ekhmaureba>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁰⁰ 1537th meeting (15-17 September 2025) (DH) - H46-13 A.D. and Others v. Georgia (Application No. 57864/17), [CM/Del/Dec\(2025\)1537/H46-13](https://cm.del.dec(2025)1537/H46-13), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁰¹ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2026 წლის 3 თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე Ramishvili v. Georgia (4100/24).

მენტებისა, მის მიმართ ბრალდებების სერიოზულობისა და ბრალდებების ფაქტობრივი საფუძვლის არარსებობისა, უზენაესმა სასამართლომ მოსარჩელეს დააკისრა ამ ბრალდებების უარყოფის ტვირთი და დაადგინა, რომ მის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებები საკმარისი არ იყო სასულიერო პირის მიერ გაჟღერებული ბრალდებების გასაქარწყლებლად. შედეგად, ეროვნულმა სასამართლოებმა მოსარჩელეს მტკიცების მიუღწეველი სტანდარტი დაუწესეს.

საქმე **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

სამოქმედო გეგმის წარგენის 6 თვიანი ვადა ჯერ გასული არ არის (გადაწყვეტილების საბოლოოდ ძალაში შევიდა 2026 წლის 3 მაისს). სახელმწიფოს სამოქმედო გეგმა ჯერ არ წარმოუდგენია.

აღსანიშნავია, რომ 2025 წელს მნიშვნელოვნად შეიცვალა ცილისწამებასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა. მათ შორის, შეიცვალა მტკიცების ტვირთის განაწილება და იგი მოპასუხეზე (სავარაუდო ცილისმწამებლური განცხადების ავტორზე) გადავიდა.¹⁰² ასევე ცვლილებების შედეგად, ცილისწამების განმარტებიდან ამოიღეს ზიანის კომპონენტი და შესუსტდა ჟურნალისტური წყაროს დაცულობის გარანტიები.¹⁰³

საყურადღებოა, რომ ეს ცვლილებები კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში გამოხატვის თავისუფლების დაცვის კუთხით არსებული მდგომარეობის გაუარესების პარალელურად მოხდა, რაც საერთაშორისო მექანიზმების და უფლებადაცვითი ჯგუფების ყურადღების საგანი გახდა.¹⁰⁴ მაგალითად, უთოს მოსკოვის მექანიზმის შეფასებით, ცილისწამებასთან დაკავშირებულ საქმეებზე მტკიცების ტვირთის მთლიანად მოპასუხეზე გადატანამ, სულ მცირე, გარკვეულ გარემოებებში, შესაძლოა შექმნას შემაკავებელი ეფექტი და ხელი შეუწყოს თვითცენზურას, ცილისწამების შესაძლო სარჩელების შიშის გამო.¹⁰⁵

ბოლო წლებში გამოხატვის თავისუფლებისკენ მიმართული ზოგადი რეპრესიული პოლიტიკის გათვალისწინებით (მათ შორის, არაძალადობრივი, ვულგარული გამოხატვისთვის საპატიმრო სასჯელების დაკისრების¹⁰⁶ და ხელისუფლებისაგან დამოუკიდებელი მედიის ჟურნალისტური საქმიანობის წინააღმდეგ, სამოქალაქო და სისხლის

¹⁰² საია, კანონები სიტყვის წინააღმდეგ: საქართველოში გამოხატვის თავისუფლებისა და მედიის საქმიანობის შემზღუდავი საკანონმდებლო ცვლილებების ანალიზი 2025 წლის თებერვალი - ივლისი, 2025, გვ. 18-20, https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/%E1%83%99%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98%20%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%A7%E1%83%95%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%AC%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%90%E1%83%90%E1%83%A6%E1%83%9B%E1%83%93%E1%83%94%E1%83%92.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁰³ იქვე.

¹⁰⁴ 2025 წელს გამოხატვის თავისუფლების შემზღუდავისკენ მიმართული საკანონმდებლო ცვლილებების შესახებ ვრცლად იხილეთ: საია, კანონები სიტყვის წინააღმდეგ: საქართველოში გამოხატვის თავისუფლებისა და მედიის საქმიანობის შემზღუდავი საკანონმდებლო ცვლილებების ანალიზი 2025 წლის თებერვალი - ივლისი, 2025, გვ. 18-20, https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/%E1%83%99%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98%20%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%A7%E1%83%95%E1%83%98%E1%83%A1%20%E1%83%AC%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%90%E1%83%90%E1%83%A6%E1%83%9B%E1%83%93%E1%83%94%E1%83%92.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁰⁵ OSCE fact-finding mission on Georgia (2026) under paragraph 12 of the Moscow Mechanism Document, Report on developments in Georgia in respect of human rights and fundamental freedoms since Spring 2024, par 224, <https://odihr.osce.org/odihr/662725>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁰⁶ საია, ვახო სანაიასთვის 14-დღიანი პატიმრობის შეფარდება ეწინააღმდეგება მართლმსაჯულების საბაზისო პრინციპებს, 22.07.2026, <https://gyla.ge/post/GYLA-Sanaia-patimrobis-shepaseba>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

სამართლის მექანიზმების ერთობლივი გამოყენების¹⁰⁷ ფონზე) მნიშვნელოვანია, ამ გადაწყვეტილებების აღსრულების პროცესი არ იქცეს გამოხატვის თავისუფლების კიდევ უფრო შეზღუდვის ან მის შესაზღუდად უკვე მიღებული რეპრესიული ზომების გამართლების იარაღად.

3.9. სისხლის სამართლის მართლმსაჯულება და თავისუფლების აღკვეთა

უგულავა საქართველოს წინააღმდეგ¹⁰⁸

ეს საქმე შეეხება აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის გამოყენების დაუსაბუთებლობას და, პარალელურად, მიმდინარე პროცესის ფარგლებში, განმცხადებლის წინააღმდეგ აღკვეთის სახით პატიმრობის გამოყენებას, რამაც თავისუფლების უფლების დარღვევა გამოიწვია.

საქმე სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

თავის ანგარიშში¹⁰⁹ სახელმწიფო მიუთითებს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე, რომლითაც არაკონსტიტუციურად გამოცხადდა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 205-ე მუხლის მე-2 ნაწილის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც უშვებს კონკრეტული სისხლის სამართლის საქმეზე ბრალდებულის პატიმრობას, თუ ამ საქმეზე ბრალის წაყენებისა ან ამისთვის საკმარისი საფუძვლის გამოვლენის შემდეგ მას პატიმრობაში ერთობლივად გატარებული აქვს 9 თვე, მის მიმართ მიმდინარე ნებისმიერი სისხლის სამართლის საქმის ფარგლებში.¹¹⁰

აღსანიშნავია, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის გადაწყვეტილება ცალსახად პოზიტიური ნაბიჯია და პატიმრობის 9-თვიანი ვადის გახანგრძლივების არაკონსტიტუციურ და კონვენციასთან შეუთავსებელ პრაქტიკას კრძალავს. თუმცა, ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ აღკვეთის სახით პატიმრობის გამოყენება, შესაბამისი დასაბუთების და ინდივიდუალური გარემოებების ჯეროვანი გათვალისწინების გარეშე, კვლავ არსებითი პრობლემაა, განსაკუთრებით ისეთ საქმეებში, რომლებსაც პოლიტიკური მდგენელი გააჩნია.¹¹¹

სასამართლო მონიტორინგის შედეგების მიხედვით, 2024-2025 წელს აქციების კონტექსტში სისხლის სამართლის წესით ბრალი წარედგინა, ჯამში, 147 აქტივისტსა და პოლიტიკოსს (მათ შორის, 2025 წლის 4 ოქტომბრის მოვლენების შემდგომ დაკავებულია 66 პირი).¹¹² 69 პირის მიმართ მიმდინარე 300-მდე სხდომაზე დაკვირვების შედეგად, საიამ მნიშვნელოვანი დარღვევები გამოავლინა, რის შესახებაც ორგანიზაციამ

¹⁰⁷ საია, ტელეკომპანია ფორმულასთან დაკავშირებით თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება SLAPP (სტრატეგიული სამართალწარმოება საზოგადოებრივი ჩართულობის წინააღმდეგ) პრეცედენტია, 15.07.2026, <https://gyla.ge/post/GYLA-Formulacase-SLAPP>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁰⁸ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2023 წლის 9 თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე Ugulava v. Georgia, (5432/15) და შესაბამისი ჯგუფის საქმეები.

¹⁰⁹ 1537th meeting (September 2025) (DH) - Action Report (09/09/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Ugulava v. Georgia (Application No. 5432/15), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹¹⁰ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 15 სექტემბრის N3/2/646 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

¹¹¹ საია, 2024-2025 წლებში აქციების კონტექსტში დაკავებული პირების პოლიტიკურად მოტივირებული საქმეების პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაკვირვების შედეგები, 2025 გვ. 6. https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/2024-2025%20wlebSi%20politikurad%20motivirebuli%20saqmeebi_geo.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹¹² საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის შეფასება, ადამიანის უფლებების მდგომარეობა საქართველოში 2025 წელს, 10.12.2025, გვ. 24, <https://gyla.ge/post/adamianisuplebebisagartveloshi-2025-GYLA>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

სპეციალური ანგარიში მოამზადა.¹¹³ სისხლის სამართლის საქმეებზე პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაკვირვებამ აჩვენა, რომ აქტივისტების მიმართ სისხლის-სამართლებრივი დევნის მექანიზმების გამოყენება მიმართულია არა მხოლოდ კონკრეტული შესაძლო დანაშაულის აღკვეთის, არამედ, ასევე, შეკრებისა და გამოხატვის თავისუფლებაზე ზეწოლისკენ. ყველა საქმეზე მონიტორინგი განგრძობადად მიმდინარეობს.¹¹⁴

აქციების კონტექსტში დაკავებულ პირთა მიმართ მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეებზე სასამართლო თითქმის ყოველთვის, პირველ ეტაპზე, ყველაზე მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების სახეს – პატიმრობას იყენებდა. მოსამართლე მხედველობაში არ იღებდა ისეთ გარემოებებს, როგორებიცაა ბრალდებულთა ინდივიდუალური მახასიათებლები, მათი პიროვნება, საქმიანობა, ასაკი, ჯანმრთელობა, ოჯახური, ქონებრივი მდგომარეობა და სხვა გარემოებები.¹¹⁵ საიას შეფასებით, აქტივისტებისთვის შეფარდებული დაუსაბუთებელი, გრძელვადიანი პატიმრობა ემსახურებოდა არა აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების მიზნებს, არამედ აქციებში მონაწილეთა დასჯას ან/ და მათზე ზემოქმედებას.¹¹⁶

მნიშვნელოვანი გამოწვევაა შესაძლო პოლიტიკური მოტივის მქონე საქმეებზე პროცესების გამჭვირვალობა და საჯაროობა: აქტივისტების საქმეებზე დასწრება ხშირად იზღუდებოდა მცირე დარბაზებისა და მოსამართლეთა თვითნებური გადაწყვეტილებების გამო. 2025 წლის საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად კი, მედიას თითქმის სრულად აეკრძალა სასამართლოში ვიდეოგადაღება და აუდიოჩაწერა. მიუხედავად ფორმალური შესაძლებლობისა, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ნებართვით მომხდარიყო ჩაწერა ან ტრანსლაცია, პრაქტიკაში მედია საბჭოსგან პასუხს ვერ იღებდა.¹¹⁷

აქტივისტების მიმართ მიმდინარე საქმეებზე, ზოგ შემთხვევაში, ასევე გამოვლინდა დაცვის უფლების შეზღუდვაც.¹¹⁸

69 პირის წინააღმდეგ წარმოებული სისხლის სამართლის საქმეებიდან, რომლებიც საიამ სპეციალურ ანგარიშში განიხილა, ბრალდებისა და სასამართლო ორგანოების მიდგომა, ძირითადად, მკაცრია, რაც, მათ შორის, გამოიხატებოდა უმეტესად გამამტყუნებელ განაჩენებსა და ე.წ. საპატიმრო სასჯელებში. ამ საქმეებიდან, ყველა მათგანზე გამამტყუნებელი განაჩენი გამოვიდა, გარდა გიორგი ახობაძის, თევდორე აბრამოვის და ნიკოლოზ კაციას საქმეებისა, რომლებიც პირველი ინსტანციის სასამართლომ გამართლა.¹¹⁹

პრობლემური იყო ასევე უდანაშაულობის პრეზუმპციის დარღვევა და ბრალდებულების/მსჯავრდადებულების განცხადებები არასათანადო მოპყრობასა და პირობებზე.¹²⁰

¹¹³ საია, 2024-2025 წლებში აქციების კონტექსტში დაკავებული პირების პოლიტიკურად მოტივირებული საქმეების პირველი ინსტანციის სასამართლოში დაკვირვების შედეგები, 2025, https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/2024-2025%20wlebSi%20politikurad%20motivirebuli%20saqmeebi_geo.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹¹⁴ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის შეფასება, ადამიანის უფლებების მდგომარეობა საქართველოში 2025 წელს, 10.12.2025, გვ. 24, <https://gyla.ge/post/adamianisuplebebisagartveloshi-2025-GYLA>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹¹⁵ იქვე.

¹¹⁶ იქვე.

¹¹⁷ იქვე, გვ. 25.

¹¹⁸ იქვე, გვ. 25-26.

¹¹⁹ იქვე.

¹²⁰ იქვე, გვ. 25; 27.

საქმეში „უგულავა საქართველოს წინააღმდეგ“ (2) სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევა გამოიწვია უზენაესი სასამართლოს კოლეგიაში ამ საქმეზე ყოფილი გენერალური პროკურორის ყოფნამ, საქმის პოლიტიკური მგრძნობელობის და საქართველოში, საპროკურორო სისტემაში გენერალური პროკურორის როლისა და ფართო უფლებამოსილებების გათვალისწინებით.

საქმე „ღლონტი და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ“ შეეხება ბრალდებულის ინფორმირებულობას ბრალდების შინაარსისა და მიზეზის თაობაზე, ასევე დაცვის მხარისთვის მოსამზადებლად არასაკმარისი დროის მიცემამ, რაც უკავშირდებოდა სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის გადაკვალიფიცირებას.

2026 წლის 9 თებერვალს „ღლონტი და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ“ საქმის მომჩივნებმა შუამდგომლობით მიმართეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს, ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე, ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო, განაჩენის გადასინჯვის თაობაზე. მათ მოითხოვეს გამამტყუნებელი განაჩენის გაუქმება და გამამართლებელი განაჩენის დადგენა.

სააპელაციო სასამართლოს 2026 წლის 1-ლი მაისის გადაწყვეტილების თანახმად, განაჩენის გადასინჯვა არის ინდივიდუალური ღონისძიება, რომლის მიზანია დაზარალებულის დაბრუნება იმ მდგომარეობაში, რომელშიც ის დარღვევამდე იმყოფებოდა (*restitutio in integrum*). სასამართლოს თანახმად, ვინაიდან მომჩივნები 2017 წელს პრეზიდენტმა შეიწყალა, მათ მიმართ უკვე აღდგენილი იყო თავდაპირველი მოცემულობა, შესაბამისად, აღარ არსებობდა განაჩენის გადასინჯვის საჭიროება. ამ მოტივით, მომჩივნების ზემოაღნიშნული შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილდა.¹²³ ამგვარად, სააპელაციო სასამართლომ უგულავაზე ის ფაქტი, რომ მომჩივნები დღემდე ატარებენ იმ უსამართლო განაჩენის ტვირთს, მათ შორის, რეპუტაციულს, რომელთან მიმართებითაც ევროპულმა სასამართლომ დარღვევა დაადგინა.

ორივე საქმე **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

ორივე გადაწყვეტილების აღსრულების პროცესში მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილ ანგარიშებში სახელმწიფო მიუთითებს სასამართლოს მოუკერძოებლობის მომწესრიგებელ საკანონმდებლო ჩარჩოზე, მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობასა და მის მიმართ მოსახლეობის მაღალ ნდობაზე.¹²⁴ ღლონტის საქმესთან დაკავშირებით, სახელმწიფო ასევე აპელირებს საქმეების გადაკვალიფიცირების მომწესრიგებელ საკანონმდებლო ჩარჩოზე.

მინისტრთა კომიტეტს ეს ანგარიშები სახელმწიფომ 2024 წლის ოქტომბერში (უგულავას საქმესთან დაკავშირებით)¹²⁵ და 2025 წლის აგვისტოში (ღლონტის საქმესთან

¹²¹ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2024 წლის 1-ლი თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე Ugulava v. Georgia (no.2) (22431/20) და შესაბამისი ჯგუფის საქმეები.

¹²² იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2025 წლის 11 თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე Glonti and Others v. Georgia (13708/18).

¹²³ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2026 წლის 1-ლი მაისის განაჩენი საქმეზე N1აგ/03-26.

¹²⁴ 1537th meeting (September 2025) (DH) - Action Report (06/08/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Glonti and Others v. Georgia (Application No. 13708/18), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; 1514th meeting (December 2024) (DH) - Action Report (30/10/2024) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Ugulava v. Georgia (no. 2) (Application No. 22431/20), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹²⁵ 1514th meeting (December 2024) (DH) - Action Report (30/10/2024) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Ugulava v. Georgia (no. 2) (Application No. 22431/20), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

დაკავშირებით)¹²⁶ წარუდგინა. სახელმწიფომ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების დეპარტამენტისგან (DEJ) ორივე ანგარიშზე მიიღო უკუკავშირი, რის შემდეგაც მინისტრთა კომიტეტი საქართველოსგან განახლებულ ანგარიშებს ელოდება.¹²⁷

აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფოს ანგარიშში მოცემული ინფორმაციის მიუხედავად, სასამართლო სისტემის დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა საქართველოში მნიშვნელოვან პრობლემად რჩება, რაზეც მიუთითებს როგორც ეროვნული,¹²⁸ ისე საერთაშორისო¹²⁹ შეფასებები. მაგალითად, ევროპული კომისიის 2025 წლის ანგარიშის მიხედვით, საქართველოში სასამართლო სისტემის დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა არაადეკვატურია როგორც პირველი ინსტანციის, ისე უფრო მაღალი ინსტანციის სასამართლოებში.¹³⁰ ევროპული კომისია ხაზს უსვამს, რომ საჭიროა სასამართლო სისტემის სიღრმისეული და ყოვლისმომცველი რეფორმა, ვენეციის რეკომენდაციების შესაბამისად.¹³¹

ამასთანავე, აღსანიშნავია, რომ საქმის გადაკვალიფიცირება, როგორც პრობლემა, ვლინდება ბოლო პერიოდში მიმდინარე ისეთ საქმეებში, რომლებსაც მაღალი პოლიტიკური მდგენელი აქვს. ამ შემთხვევებში, იმის ნაცვლად, რომ ბრალდებული გამართლდეს, პირველი ინსტანციის სასამართლო ითავსებს ბრალმდებლის როლს და განაჩენში ცვლის დანაშაულის კვალიფიკაციას, რითაც დაცვის მხარეს ართმევს შესაძლებლობას, საკუთარი პოზიცია ჩამოაყალიბოს იმ მუხლთან დაკავშირებით, რომლითაც პირს საბოლოოდ მსჯავრი დაედო.¹³²

მერაბიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ¹³³

საქმე შეეხება განმცხადებლის თავისუფლების უფლების დარღვევას მისი პატიმრობის დაუსაბუთებელი გახანგრძლივების შედეგად, ასევე, მის პატიმრობას არა კონვენციით განსაზღვრული ლეგიტიმური მიზნით, არამედ კონვენციის საწინააღმდეგო ფარული მიზნით.

გადაწყვეტილების აღსრულება **გაძლიერებულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

¹²⁶ 1537th meeting (September 2025) (DH) - Action Report (06/08/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Glonti and Others v. Georgia (Application No. 13708/18), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹²⁷ იხილეთ გადაწყვეტილებების აღსრულებასთან დაკავშირებული ინფორმაცია HUDOC-EXEC-ის პორტალზე 2026 წლის 23 სექტემბრის მდგომარეობით.

¹²⁸ მაგალითად, იხილეთ სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების 2024 წლის ანგარიში „9 ნაბიჯი ევროკავშირისკენ შესრულების მდგომარეობა“, გვ. 34-42, https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/1142024.pdf_01722589653.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; ასევე, კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის, მართლმსაჯულების რეფორმების 10 წელი: გამოწვევები და პერსპექტივები, 2023, http://coalition.ge/files/reporma_170x240_geo_3.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹²⁹ მაგალითად, იხილეთ freedom Houses-ის ანგარიშები საქართველოს შესახებ: https://freedomhouse.org/country/georgia/freedom-world/2026_, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹³⁰ European Commission, Georgia 2025 Report, Communication on EU enlargement policy, SWD(2025) 757 final, გვ. 28, https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/b3089ad4-26be-4c6a-84cc-b9d680fe0a48_en?filename=georgia-report-2025.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹³¹ იქვე.

¹³² მაგალითად, იხილეთ Amnesty International, Urgent Action, Actor Andro Chichinadze Jailed after Unfair Trial, 15.09.2025, <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2025/09/EUR5602982025ENGLISH.pdf>, ასევე, საია 2026 წლის 21 მაისს ლევან ხაბეიშვილისა და მურთაზ ზოდელავას საქმეზე გამოცხადებულ განაჩენს ეხმიანება და მიიჩნევს, რომ მათი საქმეები პოლიტიკურად მოტივირებულია, 22.05.2026, <https://www.gyla.ge/post/GYLA-khabeishvili-Zodelava-ganacheni>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹³³ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2017 წლის 28 ნოემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Merabishvili v. Georgia (72508/13).

მინისტრთა კომიტეტმა აღსრულების ზედამხედველობის პროცესში არაერთხელ მოუწოდა სახელმწიფოს, გაეძლიერებინა პროკურატურისა და ინდივიდუალური პროკურორების დამოუკიდებლობა. იმავდროულად, აღნიშნა, რომ ამ კუთხით 2017-2018 წლებში გატარებული საკანონმდებლო რეფორმები არასაკმარისი იყო.¹³⁴

2025 წლის მარტში მინისტრთა კომიტეტმა შემოფოთებით მიუთითა პროგრესის ნაკლებობაზე გენერალური პროკურორის დანიშვნის წესებთან მიმართებით და სახელმწიფოს ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების იმპლემენტაციისკენ მოუწოდა.¹³⁵ ვენეციის კომისიის რეკომენდაციები მოიცავს გენერალური პროკურორის დანიშვნას პარლამენტის კვალიფიციური (და არა უბრალო) უმრავლესობით; საპროკურორო საბჭოს შემადგენლობის გადახედვას (მის შემადგენლობაში სამოქალაქო საზოგადოების გაძლიერებული წარმომადგენლობის უზრუნველყოფით); ინდივიდუალური პროკურორების დამოუკიდებლობის კონკრეტული გარანტიების უზრუნველყოფას (რაც გულისხმობს ზემდგომი პროკურორების ვალდებულებას, მითითებები წერილობით გასცენ, ასევე, მითითებების კანონიერების გადახედვის მექანიზმების შექმნას).¹³⁶

მჭედლიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ¹³⁷

საქმე შეეხება სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვას ზეპირი მოსმენის გარეშე, მაშინ, როდესაც სააპელაციო ეტაპზე გამოსაკვლევი საკითხები მტკიცებულებების უშუალო შესწავლის გარეშე სათანადოდ ვერ შეფასდებოდა.

საქმე სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილ ანგარიშში სახელმწიფო აღნიშნავს, რომ დარღვევა ინდივიდუალური ბუნებისაა, იმავდროულად, მიუთითებს სააპელაციო სასამართლოში ზეპირი მოსმენის მომწესრიგებელ საკანონმდებლო ჩარჩოსა და სააპელაციო სასამართლოში 2021-2022 წლებში ნაკლებად მძიმე დანაშაულებზე ზეპირი მოსმენით განხილული საქმეების სტატისტიკაზე.¹³⁸

როსტომაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ¹³⁹

როსტომაშვილის ჯგუფის საქმეები სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევასთან დაკავშირებულ 8 საქმეს აერთიანებს, რომლებიც შეეხება გადაწყვეტილების

¹³⁴ 1521st meeting (4-6 March 2025) (DH) - H46-13 Merabishvili v. Georgia (Application No. 72508/13), [CM/Notes/1521/H46-13](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹³⁵ 1521st meeting (4-6 March 2025) (DH) - H46-13 Merabishvili v. Georgia (Application No. 72508/13), [CM/Del/Dec\(2025\)1521/H46-13](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹³⁶ 1521st meeting (4-6 March 2025) (DH) - H46-13 Merabishvili v. Georgia (Application No. 72508/13), [CM/Notes/1521/H46-13](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; ასევე Venice Commission, Georgia, Opinion on the Draft Constitutional Amendments Adopted on 15 December 2017 at the Second Reading by the Parliament of Georgia, 2018, CDL-AD(2018)005, [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2018\)005-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2018)005-e), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026, Venice Commission, Georgia, Opinion on the Provisions on the Prosecutorial Council in the Draft Organic Law on the Prosecutor's Office and on the Provisions on the High Council of Justice in the Existing Organic Law on General Courts CDL-AD(2018)029, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2018\)029-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2018)029-e), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹³⁷ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2021 წლის 25 თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე Mtchedlishvili v. Georgia (894/12).

¹³⁸ 1537th meeting (September 2025) (DH) - Action report (29/07/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Mtchedlishvili v. Georgia (Application No. 894/12), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹³⁹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2018 წლის 8 ნოემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Rostomashvili v. Georgia (13185/07) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

არასათანადო დასაბუთებას, მტკიცებულებების მოპოვებასთან, ჩხრეკასთან დაკავშირებულ დარღვევებს და სასამართლოს არასაკმარის ზედამხედველობას.

საქმე **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

სახელმწიფო თავის ანგარიშში¹⁴⁰ მიუთითებს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2020 წლის გადაწყვეტილებაზე,¹⁴¹ რომლითაც არაკონსტიტუციურად იყო ცნობილი:

- საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-13 მუხლის მე-2 ნაწილის მე-2 წინადადების ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც უშვებს ჩხრეკის შედეგად ამოღებული უკანონო ნივთის მტკიცებულებად გამოყენების შესაძლებლობას, იმ პირობებში, როდესაც ამოღებული ნივთის ბრალდებულის მფლობელობაში ყოფნა დასტურდება მხოლოდ სამართალდამცავი ორგანოს თანამშრომლების ჩვენებებით და, ამავე დროს, სამართალდამცავი ორგანოს თანამშრომლებს შეეძლოთ, თუმცა არ მიიღეს სათანადო ზომები ჩხრეკის სანდოობის დამადასტურებელი ნეიტრალური მტკიცებულებების მოსაპოვებლად;
- ამავე ნორმის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც ითვალისწინებს გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანისას სამართალდამცავი ორგანოს თანამშრომლის იმ ჩვენების მტკიცებულებად გამოყენებას, რომელიც ეფუძნება ოპერატიული წყაროს („კონფიდენტი“, „ინფორმანტი“) ან ანონიმური პირის მიერ მიწოდებულ ინფორმაციას;
- სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 119-ე მუხლის პირველი და მე-4 ნაწილებისა და 121-ე მუხლის პირველი ნაწილის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც ჩხრეკის შედეგს განიხილავს ჩხრეკისთვის აუცილებელი დასაბუთებული ვარაუდის შექმნის ერთ-ერთ საფუძვლად.

სახელმწიფო ასევე მიუთითებს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში 2021 წელს განხორციელებულ ცვლილებებზე, რომელთა მიხედვითაც, თუ ჩხრეკა ან ამოღება ანონიმური შეტყობინების ან „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული საიდუმლო თანამშრომლისგან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე ჩატარდა და ამოღებული იყო უკანონო საგანი, ნივთი ან ნივთიერება, ეს გამამტყუნებელ განაჩენს საფუძვლად შეიძლება დაედოს იმ შემთხვევაში, თუ უკანონო საგნის, ნივთის ან ნივთიერების პირის მფლობელობაში ყოფნა დასტურდება ამ საგამოძიებო მოქმედების ჩამტარებული გამომძიებლის, საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილე გამომძიებლის, საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილე ოპერატიულ-სამძებრო ფუნქციის მქონე პირის ჩვენებებისა და შესაბამისი საგამოძიებო მოქმედების ოქმის გარდა სხვა მტკიცებულებითაც. ეს წესი არ გამოიყენება, როდესაც სხვა მტკიცებულების მოპოვება/წარდგენა ობიექტურად შეუძლებელია.¹⁴²

აღსანიშნავია, რომ სახალხო დამცველის 2025 წლის ანგარიშის მიხედვით, კანონის არსებითი დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულებისა და ასეთი მტკიცებულების შედეგად შემდეგში მოპოვებული მტკიცებულებების საფუძველზე გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანის პრაქტიკა კვლავ პრობლემად რჩება.¹⁴³ ამასთანავე, სახალხო და-

¹⁴⁰ 1553rd meeting (March 2026) (DH) - Action Report (22/01/2026) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of Rostomashvili v. Georgia (Application No. 13185/07), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁴¹ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2020 წლის 25 დეკემბრის N2/2/1276 გადაწყვეტილება საქმეზე „გიორგი ქებურია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

¹⁴² სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, მუხლი 13.

¹⁴³ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 138, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

მცველის თანახმად, უკვე წლებია, გამოწვევად რჩება საკონსტიტუციო სასამართლოს ზემოთ ხსენებული გადაწყვეტილების პრაქტიკაში აღსრულება სამართალდამცავების მიერ ჩხრეკისა და ამოღების ჩატარებისას ნეიტრალური მტკიცებულებების უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით, როდესაც ბრალდების მხარე არც საგამოძიებო მოქმედების ვიდეოგადაღებას ახორციელებს და არც სხვა ნეიტრალურ მტკიცებულებას წარმოადგენს.¹⁴⁴

სახალხო დამცველის ანგარიშში ასევე ხაზგასმულია, რომ 2025 წელს გამოიკვეთა ნეიტრალურ მტკიცებულებად თარჯიმნების მიჩნევის პრაქტიკის პრობლემურობა. საუბარია განაჩენებზე, რომლებშიც ნეიტრალურ მტკიცებულებად მიჩნეულია საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილე თარჯიმნების ჩვენებები.¹⁴⁵ აქედან ერთ-ერთი საქმის მასალებიდან ირკვევა, რომ თარჯიმნებსა და პოლიციელებს რამდენიმეწლიანი ნაცნობობა და საქმიანი ურთიერთობები აკავშირებდათ, რაც მათივე ჩვენებებით დასტურდება.¹⁴⁶ სახალხო დამცველი აღნიშნავს, რომ ამ ვითარებაში, თარჯიმნის ჩვენების სანდოობა, კონკრეტულ შემთხვევებში, შესაძლოა, საფუძვლიან კითხვებს აჩენდეს.¹⁴⁷ შესაბამისად, სახალხო დამცველი მიზანშეწონილად მიიჩნევს, მსგავს შემთხვევებში, განხორციელდეს ვიდეოგადაღება ან მოიპოვონ სხვა ნეიტრალური მტკიცებულება, რათა მტკიცებულებები მაღალი სანდოობით სარგებლობდეს.¹⁴⁸

ჭოხონელიძე საქართველოს წინააღმდეგ¹⁴⁹

საქმე შეეხება ოპერატიული საგამოძიებო მოქმედების ფარგლებში დანაშაულის პროვოცირებას საგამოძიებო უწყების საიდუმლო აგენტის მხრიდან. სასამართლოს უარმა, განეხილა დაცვის მხარის დასაბუთებული არგუმენტები დანაშაულის პროვოცირების შესახებ, ასევე კანონმდებლობაში მსგავსი საგამოძიებო მოქმედებების არასათანადო რეგულირებამ (მსგავს საგამოძიებო მოქმედებებზე სასამართლო კონტროლის არარსებობამ) სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევა გამოიწვია.

საქმე **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

2019 წელს წარდგენილ სამოქმედო გეგმაში¹⁵⁰ სახელმწიფო აღნიშნავდა, რომ შესაბამისი კანონმდებლობის ანალიზის პროცესში იყო, თუმცა მას შემდეგ პროგრესის შესახებ ინფორმაცია მინისტრთა კომიტეტისთვის არ მიუწოდებია.

ქართველიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ¹⁵¹

ამ ჯგუფის საქმეები შეეხება მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპების დარღვევას, რაც დაკავშირებულია დაცვის მხარის მოწმის დაკითხვაზე უართან და საქმის მასალებზე წვდომის შეზღუდვასთან.

¹⁴⁴ იქვე, გვ. 139.

¹⁴⁵ იქვე, გვ. 139-140.

¹⁴⁶ იქვე.

¹⁴⁷ იქვე.

¹⁴⁸ იქვე.

¹⁴⁹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2018 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე Tchokhonelidze v. Georgia (31536/07).

¹⁵⁰ 1355th meeting (September 2019) (DH) - Action plan (02/09/2019) - [Communication](#) from Georgia concerning the cases of Kartvelishvili and Tchokhonelidze v. Georgia (Applications No. 17716/08, 31536/07), ბოლოს ნაწილი: 23.09.2026.

¹⁵¹ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2018 წლის 7 ივნისის გადაწყვეტილება საქმეზე Kartvelishvili v. Georgia (17716/08) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები

ამ ჯგუფის საქმეები **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

სახელმწიფომ მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილ ანგარიშში ყურადღება გაამახვილა მოწმეთა დაკითხვისა და შეჯიბრებითობის პრინციპის მომწესრიგებელ კანონმდებლობაზე. ასევე, ანგარიშში ხაზგასმითაა მითითებული პროკურატურისა და სასამართლოს წარმომადგენელთა კვალიფიკაციის ამაღლების ღონისძიებებსა და 2017-2024 წლებში გამამართლებელი განაჩენების სტატისტიკაზე.¹⁵²

ამ საქმეზე, ისევე, როგორც მართლმსაჯულების გამოწვევებთან დაკავშირებულ სხვა საქმეებზე განსაკუთრებით ღირებული იქნებოდა ადვოკატთა ასოციაციის მიერ მინისტრთა კომიტეტისთვის კომუნიკაციების წარდგენა, ვინაიდან ადვოკატებს პრაქტიკულ საქმიანობაში უშუალო შეხება აქვთ ამ საკითხებთან. სასურველია, ადვოკატთა ასოციაციამ ამ შესაძლებლობით ისარგებლოს და მინისტრთა კომიტეტს კომუნიკაციები წარუდგინოს.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოში 2025 წელს მიღებული ცვლილებებით მოწმის იდენტიფიკაციის შეზღუდვის ახალი წესები ამოქმედდა, რომელიც მოიცავს ოპერატიულ-სამძებრო ან ფარულ საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილე პირის ვინაობის სრულ დაფარვას სხვადასხვა ტექნიკური თუ პროცედურული საშუალებით. გენერალური პროკურორის ან მისი მოადგილის თანხმობით, პროკურორს ენიჭება დისკრეტია ასეთი გადაწყვეტილების მიღებაზე, თუ ვინაობის გამჟღავნება საფრთხეს უქმნის თანამშრომელი პირის უსაფრთხოებას ან მართლმსაჯულების ინტერესს. ამასთანავე, დაცვის მხარეს გადაეცემა შესაბამისი მტკიცებულებები ისე, რომ მაქსიმალურად იყოს შეზღუდული პირის იდენტიფიცირება, ხოლო საგამოძიებო დოკუმენტებსა და გამოკითხვის ოქმებში არ აისახება მისი მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები.¹⁵³

ახალი რეგულაციით, დაცვის მხარეს ერთმევა შესაძლებლობა, სრულყოფილად გამოიკვლიოს ასეთი მოწმის ჩვენება, იღავოს მის სანდოობასა და სარწმუნოობაზე, შედეგად, ესპობა ბრალდების მტკიცებულების გაბათილების ადეკვატური და რეალური შესაძლებლობა.¹⁵⁴ განსაკუთრებით იმ ვითარებაში, თუ ანონიმური მოწმის ჩვენება ბრალდებულის წინააღმდეგ ერთადერთი ან გადაწყვეტი მტკიცებულებაა, დაცვის მხარეს მის ავთენტურობაზე დავისა და მისი გამოყენების გასაჩივრების ეფექტიანი შესაძლებლობა აღარ რჩება.¹⁵⁵

3.10. სამოქალაქო სამართლის მართლმსაჯულება

წულუკიძე და რუსულაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ¹⁵⁶

საქმე შეეხება 2021 წელს განმცხადებლების სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევას უზენაესი სასამართლოს მიერ მოსამართლის აცილებაზე უარის თქმის შედეგად. აცილების მოთხოვნა ეფუძნებოდა მოსამართლის თანაშემწის ნათესაურ

¹⁵² 1553rd meeting (March 2026) (DH) - Action Report (22/01/2026) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of Kartvelishvili v. Georgia (Application No. 17716/08), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁵³ საია, ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებასა ან ფარულ საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილე პირის ვინაობის სრულად დაფარვით „ქართული ოცნება“ დაცვის მხარის უფლებრივ მდგომარეობას აუარესებს, 03.07.2025, <https://gyla.ge/post/sagamodziebo-moqmedebashi-piris-vinaobis-daparva-sa-ia-gancxadeba>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁵⁴ საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიში 2025 წელს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესახებ, 2026, გვ. 140-141, <https://ombudsman.ge/res/docs/2026040108450417707.pdf>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁵⁵ იქვე.

¹⁵⁶ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2024 წლის 29 აგვისტოს გადაწყვეტილება საქმეზე Tsulukidze and Rusulashvili v. Georgia (44681/21).

კავშირის სამოქალაქო სამართალწარმოებაში მოპასუხე კომპანიის წარმომადგენელ ადვოკატთან.

საქმე სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

2025 წლის სექტემბერში წარდგენილ სამოქმედო გეგმაში სახელმწიფომ ხაზი გაუსვა „საერთო სასამართლოების შესახებ“ ორგანულ კანონში 2021 წელს შეტანილ ცვლილებებს, რომლებმაც დააჩქარა მოსამართლეთა მიმართ დისციპლინური სამართალწარმოების ვადები და გააძლიერა ანგარიშვალდებულების მექანიზმები.¹⁵⁷ გარდა ამისა, შეიცვალა სასამართლო პრაქტიკა. მოსამართლეები უკვე პირდაპირ ეყრდნობიან ამ საქმის პრეცედენტს და თვითაცილებას აცხადებენ, როდესაც მათი თანამემწეების ოჯახური თუ მეგობრული კავშირები ეჭვქვეშ აყენებს მიუკერძოებლობას. რაც შეეხება სამომავლო ნაბიჯებს, სახელმწიფო დოკუმენტში არ მიუთითებს რაიმე დამატებით შესასრულებელ სამუშაოზე, პირიქით, წარმოდგენილი სტატისტიკური მონაცემებისა და გადამზადების პროგრამების საფუძველზე, მთავრობა მიიჩნევს, რომ დარღვევა სრულად აღმოფხვრილია და მინისტრთა კომიტეტისგან საქმის ზედამხედველობის დასრულებას ითხოვს.¹⁵⁸

აღსანიშნავია, რომ საქართველოში კვლავ არ არსებობს მოსამართლის თანამემწის ინტერესთა კონფლიქტის მარეგულირებელი წესები და პრაქტიკა. ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს თანახმად, აუცილებელია, რომ სასამართლოს თანამემწეებთან დაკავშირებით მოქმედებდეს ინტერესთა კონფლიქტის შესახებ რეგულაციები და სახელმწიფოებმა უნდა იმსჯელონ ისეთი წესების შემოღებაზე, რომლებიც უზრუნველყოფს მოსამართლის თანამემწეების მიმართ იმავე კრიტერიუმების გავრცელებას, რომლებიც მოსამართლის აცილების შემთხვევაში გამოიყენება.¹⁵⁹

შრადე საქართველოს წინააღმდეგ¹⁶⁰

შრადეს ჯგუფში გაერთიანებულია 7 საქმე, რომლებიც შეეხება 2005-2022 წლებში სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეებზე გაჭიანურებულ მართლმსაჯულებას და, ამის გამო, ეფექტიანი სამართლებრივი დაცვის საშუალების არარსებობას.

ამ ჯგუფის საქმეები სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

2025 წლის სამოქმედო გეგმის თანახმად, სახელმწიფომ ამ ჯგუფის საქმეების აღსასრულებლად გადაიხადა დაკისრებული კომპენსაციები, თარგმნა და გამოაქვეყნა გადაწყვეტილებები და გაატარა სისტემური რეფორმები. გაიზარდა მოსამართლეთა რაოდენობა და დაინერგა მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპული კომისიის მიდგომები. წარდგენილი სტატისტიკა აჩვენებს პოზიტიურ დინამიკას: 2024 წლისთვის საქმეთა განხილვის კოეფიციენტი (Clearance Rate) უზენაეს და სააპელაციო სასამართლოებში 100%-ს გადააჭარბა, ხოლო სამოქალაქო საქმეების განხილვის საშუალო ხანგრძლივობა უზენაეს სასამართლოში 2020 წლიდან 2024 წლამდე თითქმის განახევრდა (297-იდან 153 დღემდე), რაც, მთავრობის მტკიცებით, სამართალწარმოების

¹⁵⁷ 1545th meeting (December 2025) (DH) - Action Report (17/09/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Tsulukidze and Rusulashvili v. Georgia (Application No. 44681/21), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁵⁸ იქვე.

¹⁵⁹ საია, ევროპული სასამართლოს მიერ საქართველოსთან მიმართებით მიღებული გადაწყვეტილებები მართლმსაჯულების კონტექსტში, 2025, გვ. 73, <https://www.gyla.ge/post/strasburgis-saqmeebi-saia>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁶⁰ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2021 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილება საქმეზე Schrader v. Georgia (15016/07) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

გაჭიანურების პრევენციას ემსახურება.¹⁶¹

ევროპული სასამართლოს 2026 წლის 7 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე „ომაროვი საქართველოს წინააღმდეგ“ ადასტურებს, რომ, ხელისუფლების მტკიცების მიუხედავად, მართლმსაჯულების გაჭიანურება კვლავ სისტემურ პრობლემად რჩება. მიუხედავად იმისა, რომ მთავრობა ხშირად მიუთითებს პროგრესზე, სტრასბურგის სასამართლომ ამ საქმეში აღნიშნა, რომ შრომით დავაზე მიმდინარე 8-წლიანი სამართალწარმოება (2016-2024) გადაჭარბებული იყო და ვერ აკმაყოფილებდა „გონივრული ვადის“ მოთხოვნას.¹⁶² ევროპულმა სასამართლომ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ საქართველოში კვლავ არ არსებობს სამართლებრივი დაცვის ეფექტიანი შიდასახელმწიფოებრივი საშუალება, რომელიც მხარეს შესაძლებლობას მისცემდა, დაეჩქარებინა გაჭიანურებული პროცესი ან მიეღო ადეკვატური კომპენსაცია.¹⁶³ ამდენად, სასამართლომ დაადგინა არა მხოლოდ სამართლიანი სასამართლოს უფლების (მე-6 მუხლი), არამედ, ასევე, ეფექტიანი სამართლებრივი დაცვის უფლების დარღვევაც (მე-13 მუხლი).¹⁶⁴

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ 2026 წლის 1-ელ ივნისს საკონსტიტუციო სასამართლოში დაიწყო დავა, რომელიც სასამართლო ხელისუფლების მიერ ბავშვის უფლებებთან დაკავშირებულ სამოქალაქო საქმეზე გაჭიანურებულ სამართალწარმოებას შეეხება.¹⁶⁵ საიამ არასრულწლოვანის სახელით საკონსტიტუციო სასამართლოს სარჩელით მიმართა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის იმ ნორმის თაობაზე, რომელიც საქმის ზემდგომ ინსტანციაში გასაჩივრების ან გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის 14-დღიანი ვადის ათვლას უკავშირებს მხარისთვის დასაბუთებული გადაწყვეტილების ჩაბარებას.¹⁶⁶ არასრულწლოვანს, რომლის ინტერესებსაც საია იცავს, სასამართლოს დასაბუთებული გადაწყვეტილება 2,5 წელია არ ჩაჰბარებია, იმის მიუხედავად, რომ მოსამართლეს მის მოსამზადებლად 14-დღიანი ვადა ჰქონდა.¹⁶⁷ ამის გამო, მოსარჩელეს ხელი ეშლება საკუთარი უფლებების შემდგომ ინსტანციაში დაცვაში, მაშინ, როდესაც მისი საქმე იშვიათი დაავადების, ფენილკეტონურიის საკითხს ეხება.

ამასთანავე, გაჭიანურებული მართლმსაჯულება გამოწვევად რჩება სისხლის სამართლის საქმეებშიც. საიას სისხლის სამართლის პროცესების მონიტორინგში საუბარია არაერთ გახმაურებულ საქმეზე, რომელთა განხილვა პირველი ინსტანციის სასამართლოებში წლობით მიმდინარეობს და კონკრეტული შედეგი არ დამდგარა.¹⁶⁸ აღ-

¹⁶¹ 1537th meeting (September 2025) (DH) - Action Plan (13/06/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of Schrade v. Georgia (Application No. 15016/07), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁶² იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2026 წლის 7 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე Omarov v. Georgia (25967/23).

¹⁶³ იქვე.

¹⁶⁴ იქვე.

¹⁶⁵ ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღეს საია არასრულწლოვანის უფლებებზე სამოქალაქო საქმეზე პროცესის გაჭიანურების შესაძლებლობას საკონსტიტუციო სასამართლოში ასაჩივრებს, 01.06.2026, <https://gyla.ge/post/GYLA-bavshvtadacvisdge-2026>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁶⁶ იქვე.

¹⁶⁷ იქვე.

¹⁶⁸ საია, ევროპული სასამართლოს მიერ საქართველოსთან მიმართებით მიღებული გადაწყვეტილებები მართლმსაჯულების კონტექსტში, 2025, გვ. 68, იხ. <https://www.gyla.ge/post/strasburgis-sagmeebi-saia> ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; ასევე, საია, სისხლის სამართლის პროცესების მონიტორინგის ანგარიში N18, 2024, 54, https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/18_geo.pdf_01722590039.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026; ასევე, საია, სისხლის სამართლის პროცესების მონიტორინგის ანგარიში N17, 2024, 51-53, https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%A1%20%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%92%E1%83%98%2017.pdf_01722587844.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

სანიშნავია, რომ 2026 წლის 31 მარტს სტრასბურგის სასამართლოში დაიწყო საქმის განხილვა „ზურაბ ლობჯანიძე საქართველოს წინააღმდეგ“, რომელიც მომჩივნის წინააღმდეგ 2004 წლიდან 2024 წლამდე მიმდინარე 20-წლიან სისხლისსამართლებრივ დევნას ეხება.¹⁶⁹

3.11. ადმინისტრაციული მართლმსაჯულება

მაქარაშვილი და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ¹⁷⁰

ამ ჯგუფის საქმეები შეეხება სასამართლო პროცესებზე საპროტესტო აქციის მონაწილეთა მიმართ ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის გამოყენების აუცილებლობის დაუსაბუთებლობას და პოლიციელების ჩვენებებისთვის სანდოობის უფრო მაღალი ხარისხის მინიჭებას, რამაც გამოხატვის და შეკრების თავისუფლებების, ასევე, სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევა გამოიწვია.

მინისტრთა კომიტეტმა, წამოჭრილი საკითხების მნიშვნელობიდან გამომდინარე, 2025 წლის ივნისში ეს საქმეები **გაძლიერებულ ზედამხედველობას** დაუქვემდებარა.

ამ გადაწყვეტილებების აღსრულების პროცესიც, ზოგადი ღონისძიებების ნაწილში, რეალური პროგრესის არარსებობით და სიტუაციის გაუარესებით ხასიათდება. სახელმწიფო თავის ანგარიშებში სისტემურ პრობლემას არ აღიარებს.¹⁷¹

მინისტრთა კომიტეტის სამდივნოს 2025 წლის შეფასებით, სახელმწიფოს მიერ მიწოდებული ინფორმაცია არ იძლევა დასკვნის გაკეთების საშუალებას, რომ ევროპული სასამართლოს მიერ იდენტიფიცირებული დარღვევები იზოლირებული შემთხვევებია და, რომ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების საქმეების განხილვის ახლანდელი პრაქტიკა გადაწყვეტილებაში გამოვლენილ პრობლემებს პასუხობს.¹⁷²

სამდივნომ ყურადღება გაამახვილა ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისრის, სამოქალაქო საზოგადოების შეფასებებსა და საჯაროდ ხელმისაწვდომ ინფორმაციებზე, რომლებიც შეკრების თავისუფლების შესაზღუდად ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის არაპროპორციულ გამოყენებაზე მიუთითებს, განსაკუთრებით, 2024-2025 წლებში.¹⁷³ სამდივნომ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ამ ინფორმაციის მიხედვით, 2024-2025 წლებში ასობით პირის მიმართ წარმოებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეებზე იგივე პრობლემები გამოიკვეთა, რომლებიც ევროპულ სასამართლოს თავის გადაწყვეტილებებში აქვს იდენტიფიცირებული. კონკრეტულად, ეს ეხება: **ადმინისტრაციული დაკავების და ადმინისტრაციული პატიმრობის უსაფუძვლო და ავტომატურ გამოყენებას, მტკიცების ტვირთის დაკისრებას სავარაუდო სამართალდამრღვევზე, სასამართლოების გადაწყვეტილებების დაფუძნებას მხოლოდ პოლიციის ჩვენებებზე, ამ გადაწყვეტილებების დაუსაბუთებლობას და სანქციის არაპროპორციულობას.**¹⁷⁴

ასევე, 2025 წელს სამდივნომ ყურადღება გაამახვილა საკანონმდებლო მოწესრიგების

¹⁶⁹ Application no. [28596/24](#), Zurab LOBZHANIDZE against Georgia lodged on 30 September 2024 communicated on 31 March 2026, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁷⁰ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2022 წლის 1-ლი სექტემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Makarashvili and Others v. Georgia (23158/20).

¹⁷¹ 1563rd meeting (June 2026) (DH) - Action plan (26/03/2026) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Makarashvili and Others v. Georgia (Application No. 23158/20), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁷² 1531st meeting (10-12 June 2025) (DH) - H46-45 Makarashvili and Others v. Georgia (Application No. 23158/20), [CM/Notes/1531/H46-45](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁷³ იქვე.

¹⁷⁴ იქვე.

ხარვეზებზე, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში უფლების დაცვის საკმარისი გარანტიების არარსებობასა და 2024-2025 წლებში განხორციელებულ საკანონმდებლო ცვლილებებზე, რომლებიც დაკავების საფუძვლებს აფართოებს და, რომლებიც ვენეციის კომისიამ კანონიერების, აუცილებლობის და პროპორციულობის პრინციპებთან შეუთავსებლად მიიჩნია.¹⁷⁵

სამდივნოს თანახმად, სახელმწიფოს მხრიდან აღსრულების პროცესში გადასადგმელი ნაბიჯები, შესაძლოა, მოიცავდეს:

- კანონმდებლობის საფუძვლიანი გადახედვა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებით გამოვლენილი დარღვევების ძირეული მიზეზების აღმოსაფხვრელად და ვენეციის კომისიის რეკომენდაციებზე რეაგირების მიზნით, განსაკუთრებით, ადმინისტრაციული დაკავების და პატიმრობის ნაწილში;
- ადმინისტრაციული დაკავების და პატიმრობის აუცილებლობის მკაცრი შეფასება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევასთან დაკავშირებული წარმოების პროცესში და ეფექტიანი სამართლებრივი დაცვის საშუალების ხელმისაწვდომობა;
- შეკრების თავისუფლებაში ჩარევის აუცილებლობისა და პროპორციულობის სათანადო შეფასება და დასაბუთება ეროვნული სასამართლოების მიერ; სამართლიანი სასამართლოს უზრუნველყოფა, მათ შორის, მტკიცებულებების სათანადო შეფასებისა და მტკიცების ტვირთის კონვენციის მოთხოვნებთან შესაბამისად დაცვის გზით.

2025 წლის ივნისის გადაწყვეტილებით, მინისტრთა კომიტეტმა ხელისუფლებას მოუწოდა, წარმოადგინოს ინფორმაცია იმ განხორციელებული ან დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც მიმართულია კანონმდებლობისა და პრაქტიკის კონვენციის სტანდარტებთან შესაბამისობისკენ, ასევე, სტატისტიკური მონაცემები შესაბამისი პრაქტიკის თაობაზე და მათი ანალიზი.¹⁷⁶

2026 წლის 26 აპრილს სოციალური სამართლიანობის ცენტრმა და საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტს მაქარაშვილის ჯგუფის საქმეების აღსრულების თაობაზე განახლებული ინფორმაცია მოაწოდეს.¹⁷⁷ დოკუმენტში წარმოდგენილია მონაცემები 2025-2026 წლებში საქართველოში შეკრებისა და გამოხატვის თავისუფლებების ფარგლებში განვითარებულ მოვლენებზე. მათ შორის, ყურადღება გამახვილებულია საქართველოში ადამიანის უფლებების კუთხით შექმნილ კრიზისზე, სამოქალაქო და პოლიტიკური თავისუფლებების სტანდარტების საგანგაშო გაუარესებაზე.¹⁷⁸

სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების დოკუმენტში ხაზგასმულია, რომ შეკრებისა და გამოხატვის თავისუფლების მარეგულირებელ კანონმდებლობაში რამდენიმე ტალღად განხორციელებული ცვლილებები იწვევს მშვიდობიანი შეკრების კრიმინალიზებას, მნიშვნელოვნად ავიწროებს დასაშვებ კრიტიკის სივრცეს და ეწინააღმდეგება ევროპული კონვენციის მოთხოვნებს.¹⁷⁹ აღნიშნული ავტორიტარული კანონები

¹⁷⁵ იქვე.

¹⁷⁶ 1531st meeting (10-12 June 2025) (DH) - H46-45 Makarashvili and Others v. Georgia (Application No. 23158/20), [CM/Del/Dec\(2025\)1531/H46-45](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁷⁷ საია, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებმა ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტს მაქარაშვილის ჯგუფის საქმეების ფარგლებში შეკრების თავისუფლების მდგომარეობის შესახებ განახლებული ინფორმაცია წარუდგინეს, 29.04.2026, <https://www.gyla.ge/post/%20mikhailissaqmeebi-evrisabcho>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁷⁸ იქვე.

¹⁷⁹ იქვე.

ძლიერი ინსტრუმენტია მმართველი ძალის ხელში მშვიდობიანი პროტესტის წინააღმდეგ რეპრესიების განსახორციელებლად, მათ შორის, სამოქალაქო აქტივისტების, ადამიანის უფლებათა დამცველების, ჟურნალისტების, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების დევნისა და შევიწროებისთვის. ხელისუფლება აქტიურად იყენებს ხელოვნურ ინტელექტზე დაფუძნებულ სახის ამომცნობ ტექნოლოგიებს მშვიდობიანი პროტესტის მონაწილეების ავტომატური ამოცნობის, რეპრესიების, მათთვის უსამართლო ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის ღონისძიებების შეფარდების მიზნით, რაც უხეშად ეწინააღმდეგება ამგვარი ტექნოლოგიების გამოყენების თაობაზე საერთაშორისო სტანდარტებს.¹⁸⁰ ამასთანავე, პროტესტის ჩასახშობად იკვეთება ხელისუფლებასთან დაკავშირებული უცნობი პირების თავდასხმები აქციის მონაწილეებზე. საპოლიციო საქმიანობასა და სამართალდამცავი ორგანოების მიერ ადმინისტრაციული კანონმდებლობის თვითნებურ შეფარდებაზე ეფუძნებიან სასამართლო კონტროლის არარსებობა კიდევ უფრო ამძიმებს ვითარებას. მნიშვნელოვნად გაუარესდა უფლებადამცველებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მდგომარეობა. უფლებადამცველებს, რომლებიც საუბრობენ უფლებადარღვევებზე საერთაშორისო მედიასთან და თანამშრომლობენ უცხოურ ორგანიზაციებთან, იბარებენ დაკითხვებზე სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურში, რაც გულისხმობს, რომ უფლებადაცვით საქმიანობას ხელისუფლება სახელმწიფო უსაფრთხოების პრობლემად განიხილავს.¹⁸¹

ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის 2026 წლის ივნისის რეზოლუცია წინა წლის რეზოლუციის მოწოდებებს იმეორებს.¹⁸² დამატებით, რეზოლუცია მოუწოდებს სახელმწიფოს, საფუძვლიანად გადახედოს შესაბამის კანონმდებლობასა და პრაქტიკას და შეუსაბამოს ისინი კონვენციის მოთხოვნებს, რათა თავიდან იქნეს აცილებული არაპროპორციული და თვითნებური ადმინისტრაციული დაკავებები და გადამეტებული სანქციები, მათ შორის სისხლისსამართლებრივი მსჯავრდებები და სასჯელები, და უზრუნველყოფილი იყოს სამართალწარმოების სამართლიანობა.¹⁸³ რეზოლუცია ასევე ყურადღებას ამახვილებს სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების მნიშვნელობაზე და სახელმწიფოს მოუწოდებს შექმნას მათი ეფექტიანი ფუნქციონირებისთვის შესაბამისი გარემო.¹⁸⁴

სამდივნოს 2026 წლის შეფასების მიხედვით, ზოგადი ღონისძიებების აღსრულების კუთხით პოზიტიური განვითარება არ შეინიშნება და ევროპული სასამართლოს მიერ იდენტიფიცირებული პრობლემები კვლავ არსებობს.¹⁸⁵ სამდივნო ასევე ყურადღებას ამახვილებს, 2025 წლის ივნისის შეფასების შემდგომ, კანონმდებლობის კიდევ უფრო გაუარესებაზე, მათ შორის სანქციების ზრდასა და სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგევლობის შემოღებაზე.¹⁸⁶

¹⁸⁰ იქვე.

¹⁸¹ იქვე.

¹⁸² 1563rd Meeting (9-11 June 2026) (DH) - H46-14 Makarashvili Group and Others v. Georgia (Application No. 23158/20), [CM/Notes/1563/H46-14](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁸³ იქვე.

¹⁸⁴ იქვე.

¹⁸⁵ 1563rd meeting (9-11 June 2026) (DH) - H46-14 Makarashvili and Others group v. Georgia (Application No. 23158/20), [CM/Notes/1563/H46-14](#), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁸⁶ იქვე.

3.12. ექსტრადიციასთან დაკავშირებული საკითხები

შამაევი და 12 სხვა საქართველოს წინააღმდეგ¹⁸⁷

ეს საქმე შეეხება 2002 წელს ჩეჩენი წარმოშობის 13 პირის დაკავებას და რუსეთში ექსტრადიციას, იქ არასათანადო მოპყრობის რისკის მიუხედავად, ასევე, დაკავებულთა მიმართ მოპყრობას, სამედიცინო დახმარების არარსებობას და ექსტრადიციის პროცედურის შეჩერებასთან დაკავშირებით ევროპული სასამართლოს დროებითი ღონისძიების უგულებელყოფას.

საქმე სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

ამ საკითხთან დაკავშირებით განსაკუთრებით ყურადსაღებია 2026 წლის 5 აპრილს, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დროებითი ღონისძიების უგულებელყოფით, აფგან სადიგოვის აზერბაიჯანში გაძევება, მის მიმართ იქ არსებული პოლიტიკური დევნისა და არასათანადო მოპყრობის რისკის მიუხედავად.¹⁸⁸

ეს შემთხვევა არის არა მხოლოდ ექსტრადიციასთან დაკავშირებით კონვენციის სტანდარტების უგულებელყოფის პრაქტიკის ცხადი მაგალითი, არამედ, ასევე, ევროპული სასამართლოს დროებითი ღონისძიების ამკარა დარღვევის შემამფოთებელი პრეცედენტი.

3.13. საკუთრების უფლება

შპს ბექანასი საქართველოს წინააღმდეგ¹⁸⁹

საქმე შეეხება ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის გამო (წიაღით სარგებლობა სათანადო ლიცენზიის გარეშე - ასკ-ის 57¹-ე მუხლი), კომპანიის ტრაქტორის, როგორც სამართალდარღვევის იარაღის, კონფისკაციას, რამაც საკუთრების უფლებაში არაპროპორციული ჩარევა გამოიწვია.

საქმე სტანდარტულ ზედამხედველობას ექვემდებარება.

მინისტრთა კომიტეტისთვის წარდგენილ სამოქმედო გეგმაში¹⁹⁰ სახელმწიფო ყურადღებას ამახვილებს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე¹⁹¹ და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 57¹-ე მუხლში შესულ ცვლილებებზე,¹⁹² რომელთა შედეგად, სამართალდარღვევის იარაღის ავტომატური კონფისკაცია დისკრეციული მიდგომით შეიცვალა.

¹⁸⁷ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2005 წლის 12 აპრილის გადაწყვეტილება საქმეზე Shamayev and 12 Others v. Georgia (36378/02).

¹⁸⁸ საიას შეფასება ჟურნალისტ აფგან სადიგოვის აზერბაიჯანში გაძევებასთან დაკავშირებით, 06.04.2026, https://gyla.ge/post/sadigovi-GYLA-azerbaijanshigadzevebastan-dakavshirebit?fbclid=IwY2xjaw-RATphleHRuA2FibQIxMABicmlkETFDQjhCaXV6S2FndThZVWNGc3J0YwZhchBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIw-MDg5MgABHos6Tni1xkjqm1GQQoJTGLRMt2zZBhJPGNxAQsJNsEn1B5jKh3o1zf6Ub2-f_aem_wMsPKKqM8NK-5NeKip5z-OA, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁸⁹ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2024 წლის 11 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე Ltd Beqanasi v. Georgia (28407/19).

¹⁹⁰ 1521st meeting (March 2025) (DH) - Action Plan (31/01/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Ltd Beqanasi v. Georgia (Application No. 28407/19), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁹¹ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2020 წლის 12 ნოემბრის N1/2/1475 გადაწყვეტილება საქმეზე „შპს „ბექანასი“ საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

¹⁹² საქართველოს კანონი საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ, 3668-XIIIმს-Xმპ, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5965407?publication=0#DOCUMENT:1>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

ექა მიქელაძე და სხვები საქართველოს წინააღმდეგ¹⁹³

საქმეები შეეხება 2008-2012 წლებში მიწის რეფორმასთან დაკავშირებით განმცხადებელთა საკუთრების უფლების გაუქმების შესახებ დაუსაბუთებელ და არათანმიმდევრულ გადაწყვეტილებებს.

ამ ჯგუფის საქმეები **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

სახელმწიფომ თავის ანგარიშში მიუთითა ადმინისტრაციული ორგანოებისა და სასამართლოების შემდგომ პრაქტიკაზე მსგავს შემთხვევებში, ასევე საქართველოდან ევროპულ სასამართლოში გაგზავნილ ანალოგიურ საჩივრებზე, რომლებიც ევროპულმა სასამართლომ განსახილველად არ მიიღო ეროვნულ დონეზე უფლების დაცვის ეფექტიანი საშუალების არსებობისა და განმცხადებელთა საკუთრების უფლების აღდგენის გამო.¹⁹⁴

ხიზანიშვილი და კანდელაკი საქართველოს წინააღმდეგ¹⁹⁵

საქმე შეეხება შენობის დეკონსტრუქციისთვის კომპენსაციის მინიჭების ხარვეზებს და კომპენსაციის გამოთვლის მეთოდოლოგიის მართებულობის შეუფასებლობას სასამართლოს მიერ.

საქმე **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

სახელმწიფომ მინისტრთა კომიტეტს 2022 წლის აგვისტოში წარუდგინა ანგარიში, რომელშიც მსგავს საქმეებთან დაკავშირებით ეროვნული სასამართლოს გადაწყვეტილებებზე მიუთითა და აღნიშნა, რომ ეროვნული კანონმდებლობა, ასევე სასამართლო პრაქტიკა ევროპული სტანდარტების შესაბამისია, აქედან გამომდინარე, კომიტეტს ზედამხედველობის დახურვა სთხოვა.¹⁹⁶ ამ ანგარიშთან დაკავშირებით, 2022 წლის ოქტომბერში სახელმწიფომ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების აღსრულების დეპარტამენტისგან (DEJ) უკუკავშირი მიიღო, რის შემდეგაც მინისტრთა კომიტეტი საქართველოსგან განახლებულ ანგარიშს ელოდება.¹⁹⁷

3.14. მოსამართლის დანიშვნა და დისციპლინური პასუხისმგებლობა

სტურუა საქართველოს წინააღმდეგ¹⁹⁸

ამ ჯგუფის საქმეები შეეხება მოსამართლეთა მიმართ დისციპლინური წარმოების ფარგლებში მოუკერძოებლობის დარღვევას 2005 და 2006 წლებში.

საქმე **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

¹⁹³ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2021 წლის 25 ნოემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Eka Mikeladze and Others v. Georgia (29385/11) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

¹⁹⁴ 1553rd meeting (March 2026) (DH) - Action report (10/12/2025) - [Communication](#) from Georgia concerning the group of cases of Eka Mikeladze and Others v. Georgia (Application No. 29385/11), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁹⁵ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2019 წლის 17 დეკემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Khizanishvili and Kandelaki v. Georgia (25601/12).

¹⁹⁶ 1443rd meeting (September 2022) (DH) - Action report (02/08/2022) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Khizanishvili and Kandelaki v. Georgia (Application No. 25601/12), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

¹⁹⁷ იხილეთ გადაწყვეტილების აღსრულებასთან დაკავშირებული ინფორმაცია [HUDOC-EXEC](#)-ის პორტალზე 2026 წლის 23 სექტემბრის მდგომარეობით.

¹⁹⁸ იხილეთ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2017 წლის 28 მარტის გადაწყვეტილება საქმეზე Sturua v. Georgia, (45729/05) და შესაბამისი ჯგუფის სხვა საქმეები.

2020 წელს წარდგენილ ანგარიშში სახელმწიფო მიუთითებს 2018 წლის საკანონმდებლო ცვლილებებზე, რომელთა შედეგადაც, საქმის წინასწარ შემოწმებას დამოუკიდებელი ინსპექტორი ახორციელებს, დისციპლინური წარმოების დაწყების შესახებ იუსტიციის უმაღლესი საბჭო გადაწყვეტილებას იღებს 2/3 უმრავლესობით, რის შემდეგაც საქმე სადისციპლინო კოლეგიას გადაეცემა, ხოლო მისი გადაწყვეტილება, შესაძლოა, გასაჩივრდეს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატაში.¹⁹⁹

აღსანიშნავია, რომ დისციპლინური სამართალწარმოების წესები სახელმწიფოს მიერ მინისტრთა კომიტეტისთვის ანგარიშის წარდგენის შემდეგ მნიშვნელოვნად შეიცვალა და, დღეის მდგომარეობით, არსებითად გაუარესებულია. 2025 წლის ცვლილებებით, დისციპლინური სამართალწარმოება მთლიანად იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ხელში გადავიდა და კიდევ უფრო მეტად დაიხურა.²⁰⁰ დისციპლინური გადაცდომის სახედ კანონმდებლობაში დაბრუნდა ჩანაწერი „მოვალეობის არაჯეროვანი შესრულება“, რაც ერთ-ერთი ბუნდოვანი და პრობლემური ნორმა იყო.²⁰¹ მოსამართლის დისციპლინური საქმისწარმოება სრულად დაიხურა: ის პოზიტიური ჩანაწერი, რომლის მიხედვითაც, სურვილის შემთხვევაში, მოსამართლეს შეეძლო, მოეთხოვა საბჭოს (გარდა თათბირისა და გადაწყვეტილების მიღების პროცედურებისა), აგრეთვე, სადისციპლინო კოლეგიისა და პალატის იმ სხდომების გასაჯაროება, რომლებზეც მისი საქმე განიხილებოდა, გაუქმდა.²⁰² გაუქმდა დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახურიც.²⁰³

ეს ცვლილებები ძირს უთხრის იმ პროგრესს, რომელიც, მრავალი გამოწვევის მიუხედავად, დისციპლინური სამართალწარმოების სისტემასთან დაკავშირებით წლების განმავლობაში მიიღწეოდა და ამჯერად მას მოსამართლეებზე ზეწოლის ბერკეტად აქცევს.

ბაქრადე საქართველოს წინააღმდეგ²⁰⁴

ეს საქმე შეეხება იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მხრიდან, მოსამართლეების დანიშვნის პროცესში, ყოფილი მოსამართლის დისკრიმინაციას მისი კრიტიკული მოსაზრებების გამო და ამ შემთხვევაზე არასათანადო სასამართლო კონტროლს.

საქმე **სტანდარტულ ზედამხედველობას** ექვემდებარება.

სახელმწიფომ მინისტრთა კომიტეტს წარუდგინა ინფორმაცია საქართველოში მოსამართლეთა შერჩევისა და დანიშვნის პროცესის შესახებ, რომელიც ჩამოყალიბდა 2017 წლის რეფორმების ფარგლებში გამჭვირვალე, ობიექტური, დამსახურებაზე დაფუძნებული სისტემის უზრუნველსაყოფად. ასევე, ხელისუფლებამ წარადგინა ეროვნული სასამართლო პრაქტიკის 2021-2025 წლების ოთხი მაგალითი, რომლებიც ეხება დისკრიმინაციის საქმეებში მტკიცების ტვირთის განაწილებას.

აღსანიშნავია, რომ მოსამართლეთა დანიშვნის სისტემა მნიშვნელოვანი ხარვეზებით ხასიათდება, რაც გამოიხატება როგორც იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ზედმეტად

¹⁹⁹ 1383rd meeting (29 September-1 October 2020) (DH) - Action report (28/07/2020) - [Communication](#) from Georgia concerning the case of Sturua v. Georgia (Application No. 45729/05), ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

²⁰⁰ საია, 2025 წლის ცვლილებები საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანულ კანონში, 2025, გვ. 10-11, https://admin.gyla.ge/uploads_script/publications/pdf/saerto-sasamart_geo11.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

²⁰¹ იქვე.

²⁰² იქვე.

²⁰³ იქვე.

²⁰⁴ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2024 წლის 7 ნოემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Bakradze v. Georgia (20592/21)

ფართო უფლებამოსილებებში, ასევე სისტემის შიგნით არსებულ შიდა კორპორატივიზმსა და არაფორმალურ გავლენებში.²⁰⁵ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაჭარბებული გავლენა იუსტიციის უმაღლეს სკოლასა და მოსამართლეთა კარიერის განმსაზღვრელ საკითხებზე აბრკოლებს სისტემაში ახალი კადრების შედინებას.²⁰⁶ საფუძვლიანი კითხვები არსებობს სასამართლო სისტემაში მაღალ თანამდებობებზე დანიშნული/არჩეული პირების კეთილსინდისიერებასთან მიმართებით. თუმცა, შესაბამისი შემოწმების მექანიზმის დანერგვას პოლიტიკური ხელისუფლება და სასამართლოს წარმომადგენლები კატეგორიულად ეწინააღმდეგებიან და საკითხს დახურულად აცხადებენ.²⁰⁷

²⁰⁵ კოალიცია დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის, მართლმსაჯულების რეფორმების 10 წელი: გამოწვევები და პერსპექტივები, 2023, გვ. 10, http://coalition.ge/files/reporma_170x240_geo_3.pdf, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.

²⁰⁶ იქვე, გვ. 7.

²⁰⁷ საია, ევროპული სასამართლოს მიერ საქართველოსთან მიმართებით მიღებული გადაწყვეტილებები მართლმსაჯულების კონტექსტში, 2025, გვ. 70-71, <https://www.gyla.ge/post/strasburgis-saqmeebi-saia>, ბოლოს ნანახია: 23.09.2026.